УДК 159.9:159.923:159.944
DOI: https://doi.org/10.17721/BPSY.2025.2(22).4

Вікторія ГУПАЛОВСЬКА, канд. психол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0002-5994-2102
Researcher ID: AAF-6070-2019
e-mail: Viktoriya.hupalovska@lnu.edu.ua
Львівський національний університет імені І. Франка, Львів, Україна

Надія ЛЕВУС, канд. психол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0002-5898-5944
e-mail: Nadiia.levus@lnu.edu.ua
Львівський національний університет імені І. Франка, Львів, Україна

ТЕСТ-ОПИТУВАЛЬНИК МОТИВАЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ (MOTI): РОЗРОБКА ТА ВАЛІДИЗАЦІЯ

Вступ. ***Представлено результати розробки методики психологічної діагностики мотиваційного інтелекту (MI) дорослих – тесту-опитувальника MotI, що було основною метою нашої роботи. Відповідно до теоретичних критеріїв, висловлених у працях М. Аптера, Г. Вєчорковскої, було сформовано батарею із 90 тверджень, з якої на основі отриманих емпіричних даних відібрано 43 запитання.***

Методи. ***В опитуванні взяли участь 1332 особи віком від 18 до 71 років через он-лайн-сервіс Google Forms. Для підтвердження валідності використовувалися методики "Опитувальник прийняття та дії" (AAQ-II), "Опитувальник особистісної готовності до змін" (PCRS), "Опитувальника психологічної гнучкості" (CompACT), "Самоорганізація діяльності2 (СД), 2Стильова саморегуляція поведінки людини2. Аналіз отриманих даних здійснювали за допомогою програмного забезпечення Statistica 10.0. та Jamovi 2.6.***

Результати. ***Наповненість шкал визначалася за допомогою експлораторного факторного аналізу, який дав змогу виділити 9 факторів, що утворили у подальшому 10 шкал. Остаточне підтвердження структури опитувальника здійснено за допомогою конфірматорного факторного аналізу та SEM. Індекси відповідності 10-факторної моделі відповідають вимогам: RMSEA =0,047; 90 % CI [0,045–0,049]; CFI =0,90; TLI =0,90; SRMR =0,046. Узгодженість питань у шкалах перевірено за допомогою критерію ά Кронбаха. Перевірено конструктну валідність, вивчалась конвергентна валідність. Ретестова надійність опитувальника відповідає необхідним умовам. Здійснено перевірку нормальності розподілу даних за виокремленими шкалами за критеріями Kolmogorov–Smirnov, Liliefors, Shapiro–Wilk та показниками асиметрії (skewness) та ексцесу (kurtosis) та Z-значення асиметрії та ексцесу. За деякими шкалами спостерігається незначний зсув розподілу даних у бік позитивних значень. Теоретична модель показала задовільну відповідність емпіричним даним. Коефіцієнти ретестової кореляції за Спірменом (n=215, p <0,001) свідчать про міцні кореляції (r=0,570-0,898), а отже, про хорошу надійність методики. Конвергентну валідність методики підтверджено шляхом виявлення взаємозв'язків з подібними показниками інших психодіагностичних методик.***

Висновки. ***Статистичний аналіз дав змогу сформувати 10-факторну структуру опитувальника. Аналіз дискримінантної валідності (інтеркореляцій шкал створеної методики) підтвердив логічну структуру на змістовне наповнення шкал. Конструктна валідність підтверджена. Ретестова надійність за дев'ятьма шкалами висока, за однією – достатня.***

Ключові слова: ***мотивація, мотиваційний інтелект, психодіагностична методика, опитувальник, тест, валідність тесту.***

Вступ

Мотиваційний інтелект (англ. *motivational intelligence*) стосується здатності розуміти, регулювати й адаптувати власні мотиваційні стани відповідно до обставин, потреб і цілей.

Термін "мотиваційний інтелект" спочатку виник як доповнення до загальної концепції емоційного інтелекту, яку впровадили П. Саловей і Дж. Мейєр (Mayer, & Salovey, 1993), а також пізніше популяризував Д. Ґоулман (Ґоулман, 2018; Miao, Humphrey & Qian, 2017). Проте в рамках реверсивної теорії, М. Аптер (Apter, 2007) інтегрував поняття мотиваційного інтелекту як частини своєї праці про мотивацію та психологічні стани, що стосуються задоволення і фрустрації.

Поняття "мотиваційний інтелект" (MI) виникло в контексті розширення теорій мотивації та емоційного інтелекту і відрізняється акцентом на здатності розуміти і використовувати власні внутрішні мотиваційні ресурси для досягнення цілей. Одним з авторів цього поняття стала компанія The Power Within Training & Development, яка розробила навчальні програми з мотиваційного інтелекту, спираючись на дослідження про гнучке мислення і прагнення до розвитку.

"Мотиваційний інтелект" ми розглядаємо як інтегративне поняття, яке поєднує мотиваційні, когнітивні та вольові компоненти особистості. Мотиваційний інтелект є складним багатовимірним конструктом, що відображає здатність особистості усвідомлювати, регулювати та підтримувати власну мотивацію, поєднуючи когнітивне розуміння мотивів, гнучкість мотиваційних стратегій і вольову наполегливість у досягненні цілей. Поняття MI певною мірою окреслене, однак прицільний психодіагностичний інструмент вимірювання MI відсутній. Тому основною ***метою*** нашої роботи є представити результати розробки та валідизації методики психологічної діагностики мотиваційного інтелекту дорослих – тесту-опитувальника MotI.

Актуальність дослідження мотиваційного інтелекту зумовлена сучасними соціально-психологічними умовами, що характеризуються високою невизначеністю, зростанням вимог до саморегуляції, професійної гнучкості та автономності особистості. В умовах постійних змін, хронічного стресу та інформаційного перевантаження саме здатність людини усвідомлювати, підтримувати й адаптувати власну мотивацію стає ключовим ресурсом ефективного функціонування, психологічної стійкості та досягнення цілей. Водночас у сучасній психологічній науці відсутні стандартизовані психодіагностичні інструменти, спрямовані на комплексне вимірювання мотиваційного інтелекту як інтегративного

© Гупаловська Вікторія, Левус Надія, 2025

конструкту, що ускладнює як емпіричні дослідження, так і практичну роботу психолога. У цьому контексті розробка й валідизація методики діагностики мотиваційного інтелекту дорослих є своєчасним і науково обґрунтованим завданням.

Огляд літератури. У сучасній психології термін "інтелект" вже давно вийшов за межі виключно когнітивної сфери. Наприклад, концепції емоційного інтелекту (Ґоулман, 2018) або соціального інтелекту також включають елементи, які не є строго когнітивними, але функціонують у поєднанні з когніціями. Аналогічно, мотиваційний інтелект інтегрує когнітивні, мотиваційні та вольові аспекти, які разом забезпечують адаптивну саморегуляцію особистості.

Визначення соціального інтелекту як здатності до адаптивної поведінки (Kumar, Sahney, & Sekar, 2024) відкриває змогу включати мотиваційні й вольові компоненти. Таким чином, мотиваційний інтелект відображає інтегративний підхід до вивчення мотивації як складного механізму, що охоплює когнітивні процеси.

У науковій літературі концепція емоційного інтелекту також критикувалася за вихід за межі класичного розуміння інтелекту. Проте її значення в психології вже усталене, що відкриває шлях для впровадження схожих термінів.

МІ базується на здатності створювати позитивні установки, підтримувати зосередженість і самодисципліну для досягнення цілей, що є ключовими навичками для особистого і професійного зростання. Такі фактори, як віра в можливість змін (гнучке мислення), розуміння власних потреб та адаптивні установки, є складовими мотиваційного інтелекту.

П. Саловей і Дж. Мейєр (Mayer, & Salovey, 1993) не використовували термін "мотиваційний інтелект" у своїх роботах, але їхня концепція емоційного інтелекту (ЕІ) заклала основи для його розуміння. Вони визначили емоційний інтелект як здатність розпізнавати, використовувати, розуміти та регулювати емоції, що в кінцевому підсумку допомагає в досягненні цілей та мотивації. Їх перші статті, такі як "The Intelligence of Emotional Intelligence" (Mayer, & Salovey, 1993), стали засновними для подальших досліджень у сфері мотиваційних аспектів інтелекту (Ryan, & Deci, 2020).

Д. Ґоулман, популяризуючи концепцію емоційного інтелекту (Ґоулман, 2018), також не використовував термін "мотиваційний інтелект" безпосередньо. Однак він приділяв велику увагу важливості мотиваційного компонента як однієї з основних складових ЕІ. Він зазначав, що внутрішня мотивація, здатність ставити довгострокові цілі та прагнення досягати їх, є невід'ємною частиною високого рівня ЕІ.

Майкл Аптер популяризував поняття МІ через свою ***реверсивну теорію мотивації***. Основна праця М. Аптера, де викладається його реверсивна теорія мотивації, включно з концепцією мотиваційного інтелекту, – це "*Reversal Theory: The Dynamics of Motivation, Emotion, and Personality"* (Apter, 2007). У ній розглядається модель, де метамотиваційні стани (наприклад, телічний і парателічний) впливають на сприйняття й управління емоціями та мотивацією. Ці концепти формують основу для розуміння мотиваційного інтелекту як здатності особи усвідомлювати власні емоційно-мотиваційні стани та переходити між станами залежно від їхнього контексту і власних потреб. Дослідження М. Аптера надають глибокий огляд динамічних станів мотивації, що можуть бути особливо корисними для розвитку мотиваційного інтелекту (Apter, 2007; Ryan, & Deci, 2020).

Польська дослідниця Г. Вєчорковска вивчала мотиваційний інтелект, який вона трактувала як здатність людини усвідомлювати та використовувати власні мотиви, а також адаптивно керувати мотиваційними процесами. Досліджуючи мотиваційний інтелект, вона виділила кілька його основних складових (Wieczorkowska-Wierzbińska, 2014):

1) самосвідомість мотивацій – усвідомлення своїх внутрішніх потреб і мотивів;

2) адаптивне управління мотивацією – здатність змінювати мотиваційні стратегії залежно від ситуації;

3) рефлексія та саморегуляція – аналіз і регулювання власної поведінки та мотиваційних імпульсів.

Г. Вєчорковска розробила концепцію мотиваційного інтелекту, який включає в себе фактори, пов'язані з мотиваційною структурою, когнітивними установками, особистісними стратегіями та агентськими віруваннями (Wieczorkowska, & Burnstein, 2004). Її підхід базується на визначенні мотиваційної адаптації та різних стратегій особистості в процесі ухвалення рішень і досягнення цілей, особливо в умовах трансформації суспільства. Основними аспектами, які вона досліджувала, є індивідуальні стратегії ухвалення рішень, мотиваційна структура й вірування щодо здатності контролювати результати у власному житті, що стало особливо важливим у соціально-економічних змінах, таких як перехід до ринкової економіки.

Г. Вєчорковска розробляла концепцію мотиваційного інтелекту, зосереджуючись на стратегіях вибору цілей та їх реалізації. Вона вважає, що мотиваційний інтелект відображається у здатності людини гнучко вибирати та реалізовувати цілі, які можуть змінюватися залежно від контексту і потреб. Важливим аспектом є вміння балансувати між різними цілями, формуючи ефективні стратегії, що сприяють успішній реалізації задумів у різних життєвих сферах (професійній, особистій, соціальній) (Wieczorkowska, & Wierzbinski, 2007).

Виходячи із праць зазначених вище науковців, як ключові показники мотиваційного інтелекту ми виокремлюємо:

1) усвідомлення мотиваційних станів – здатність розпізнавати, який з можливих мотивів або психічних станів домінує в певний момент;

2) гнучкість у зміні станів – вміння "перемикатися" між різними мотиваційними станами, щоб адаптуватися до потреб ситуації, наприклад зосереджуватись на серйозній діяльності або ж на відпочинку та ігровій активності;

3) контроль за поведінкою – здатність усвідомлювати та контролювати імпульси та вибирати відповідні дії залежно від ситуації й особистих цілей;

4) самомотивація – вміння налаштовувати себе на діяльність, навіть якщо зовнішня мотивація відсутня;

5) рефлексивність – здатність оцінювати, чи обраний мотиваційний стан відповідає цілям і чи потрібно змінити підхід.

У попередніх працях ми також виокремили деякі складові МІ та робили спроби знайти психодіагностичні інструменти для вимірювання концепту мотиваційного інтелекту (Гупаловська, & Левус, 2014; Левус, & Гупаловська, 2012). Однак їх виявилося не достатньо для того, щоб охопити усі властивості МІ.

На сьогодні як інструменти для часткової та фрагментарної психодіагностики МІ можна застосовувати різні методики для дослідження мотиваційної сфери особистості, однак жодна з них не охоплює всіх компо-

нентів МІ. Наприклад, методика "Діагностика мотиваційної структури особистості" В. Мільмана (Буровська, 2021) діагностує сфери, в яких мотивація найвища, Тест мотивації до досягнення (Achievement Motivation Test, AMT) Х. Хекхаузена, Р. Аткінсона (Бузько, 2022) та Тест на визначення рівня мотивації успіху і страху невдачі Р. Мартіна. Мотиваційні опитувальники відповідно до теорії самодетермінації (Self-Determination Theory, SDT) Е. Дісі, Р. Райана (Ryan, & Deci, 2020) оцінюють рівень внутрішньої та зовнішньої мотивації, а також автономність у прийнятті рішень.

Мотиваційний тест Р. Кеттелла (Motivational Analysis Test) вимірює індивідуальні мотиваційні тенденції, такі як потреби у досягненні, лідерстві, домінуванні. Шкала оцінки життєвих цілей (Life Goals Assessment Scale, LGAS) досліджує рівень амбіційності, цілеспрямованості та пріоритетність життєвих цілей (Гулько, & Лісова, 2015). Мотиваційний профіль (Motivational Profile) С. Річардсона оцінює, як різні потреби впливають на поведінку людини в конкретних життєвих ситуаціях. Опитувальник "якорів кар'єри" (Career Anchors Inventory) Е. Шейна виявляє основні мотиваційні цінності людини в професійній сфері, такі як автономність, лідерство, технічна майстерність, менеджмент, служіння. Мотиваційно-ціннісний опитувальник Шварца (Schwartz Value Survey) більше орієнтований на цінності, розкриває аспекти мотивації через ієрархію цінностей.

Цінності безперечно пов'язані з мотивацією (Deci, & Ryan, 2000), але в теорії МІ вони не є основними показниками конструкту. Тест психодіагностики самоактуалізації (Self-Actualization Test, CAT) Е. Шостром містить компоненти, які дають змогу оцінити мотивацію самоактуалізації, особистісні цінності, важливість особистісного зростання, самосвідомості, рівень самоповаги.

Отже, поняття МІ певною мірою окреслене, однак наявні методики не вимірюють і половини його складових, а прицільний психодіагностичний інструмент МІ відсутній. Крім того, як зазначав професор Ю. Швалб, "на рівні життя й життєдіяльності особистості необхідно розглядати принципово різні типи (або види) мотиваторів, які неможливо звести до єдиного поняття мотивації, прийнятому в класичній психології" (Швалб, 2017, с. 62). Тому виникла потреба розробки методики для вимірювання конструкту мотиваційного інтелекту.

Необхідно зазначити, що роботу над тестом було розпочато у 2021–2022 рр., а основне опитування проведено у 2022–2024 рр., під час воєнного стану. Ситуація воєнного стану, хронічний стрес, безперечно, відбиваються на мотиваційних процесах (Vansteenkiste, & Mouratidis, 2016).

Підкреслимо практичну доцільність тесту у сучасних умовах – тест покликаний допомогти респондентам розуміти та регулювати власні мотиваційні стани у складних стресових умовах, зокрема в контексті викликів сучасності. Назва "мотиваційний інтелект" сприяє розумінню інтегративної природи діагностованих аспектів і акцентує інноваційність інструменту. Використання терміну "інтелект" у назві підкреслює значущість, новизну та академічний статус тесту, роблячи його більш привабливим для практичного використання.

Методи

Процедура та інструменти (Procedures and instruments). У процесі розробки методики використовувалися теоретичні та емпіричні методи. Серед теоретичних методів – аналіз та узагальнення наявних теоретичних даних, синтез визначення та структурних компонентів, усієї концепції мотиваційного інтелекту. Серед емпіричних – анкетування, контент-аналіз, здійснення психодіагностичного опитування за методиками: Україномовна версія "Опитувальника прийняття та дії" (AAQ-II) в адаптації А. Широкої, М. Миколайчук (Широка, & Миколайчук, 2021), "Опитувальник особистісної готовності до змін" (PCRS) в адаптації І. Бурлакової (Бурлакова, 2022), "Опитувальник психологічної гнучкості" (CompACT) (Francis, Dawson, & Golijani-Moghaddam, 2016), опитувальник "Самоорганізація діяльності" (СД), який був розроблений унаслідок адаптації Є. Мандриковою англомовного "Опитувальника структури часу" (Time Structure Questionnaire – TSQ), авторами якого є Н. Фізер і М. Бонд, методика "Стильова саморегуляція поведінки людини" (Яцюк, 2023).

Організація дослідження (Organization of research). Розробка психологічного тесту є багатоступеневим процесом, який містить низку ключових етапів. На першому етапі було визначено мету тесту та визначено на основі теоретичних даних, що саме тест повинен вимірювати, які шкали повинен мати. Відповідно до цього плану було розроблено тестові завдання, які відображають вимірювані конструкції. Було згенеровано 90 питань – потенційних пунктів для подальшого відбору. Після цього відбулася апробація тесту, яка полягала в пілотному тестуванні на групі, що відповідає цільовій популяції, з метою оцінки якості тестових завдань. Далі здійснювався аналіз надійності та валідності – оцінка того, наскільки тест стабільно вимірює конструкцію (надійність) та наскільки він дійсно вимірює те, що призначений вимірювати (валідність).

Статистичне аналізування (Statistical analysis). Після опитування з метою статистичного аналізу даних застосовувалися математико-статистичні методи (експлораторний факторний аналіз, конфірматорний факторний аналіз, коефіцієнт альфа Кронбаха для аналізу узгодженості всередині шкал, кореляційний аналіз за Спірменом, коефіцієнт Колмогорова–Смірнова, дані асиметрії та екскцесу, показники описової статистики). Для аналізу описової статистики шкал використовується низка основних параметрів: середнє значення, медіана, мода, частота, мінімальне та максимальне значення, стандартне відхилення.

Детальніше оцінити форму розподілу даних для кожної шкали дають змогу показники асиметрії та екскцесу. Асиметрія відображає симетричність розподілу. Нульова асиметрія (≈0) означає симетричний розподіл. Екскцес відображає "гостроту" чи "плоскоту" розподілу. Нормальний розподіл має kurtosis ≈0 (з поправкою на Fisher) (Cole, & Lacey, 2023).

Метою нашої роботи є опис процедури розробки та психометричне обґрунтування розробленого опитувальника психодіагностики мотиваційного інтелекту (МотІ), а ***основна гіпотеза*** полягає у припущенні, що на основі теоретичних напрацювань можна розробити валідний та надійний україномовний опитувальник мотиваційного інтелекту. Отже, перейдемо до висвітлення процедури його розробки. Насамперед відповідно до виокремлених на основі теоретичного аналізу джерел ключових чинників мотиваційного інтелекту (МІ), автори склали 90 тверджень, які переглянуті групою експертів-науковців та практичних психологів. В результаті обговорення було скоректовано 18 питань, загальна кількість питань залишилась незмінною.

Учасники (Participants). Відповідно до процедури створення психодіагностичної методики за допомогою Гугл-форми було проведено опитування за сформованими питаннями у сукупності 1117 осіб віком від 18 до

71 року (M=36,35 SD=10,07), серед яких 67,6 % жінок (вік жінок M=36,93 SD=10,04) і 32,4 % чоловіків (вік чоловіків M=35,14 SD=10,04). Вибірка формувалася способом "снігова куля". Відповіді отримувалися за шкалою Лайкерта, згідно з якою оцінка кожного питання дається від 0 до 5-х балів, де 0 – зовсім не погоджуюся, 5 – абсолютно погоджуюся. Перші 38 опитаних (пілотне опитування) зазначили, що твердження їм зрозумілі.

Результати

Опитувальник призначений для оцінки показників мотиваційних особливостей дорослих. Розподіл у групах за віком (див. рис. 1) вказує на те, що більшість опитаних належать до віку ранньої та середньої дорослості: найчисленніша група віком 25–30 років – 365 осіб (32,68 %), у віці 31–40 років 314 опитаних (31,51 %), 300 опитаних (24,44 %) віком 41–50 років. До групи 51–60-річних належать 77 респондентів (6,36 %). Найнечисленніші групи 18–24 роки та 61–71 рік налічують 34 особи (3,04 %) та 25 осіб (1,97 %) відповідно.

За родом діяльності опитувані розподілилися таким чином: 7,3% – студенти, 71,3 % – працюють, 9,6 % навчаються та працюють одночасно, 11,8 % становлять безробітні на цей час. Отже, основна кількість опитаних зазначили, що вони професійно активні та перебувають у продуктивному віці. Наявні також студенти (7,3 %) і безробітні (11,8 %), що наближено відповідає розподілу в суспільстві.

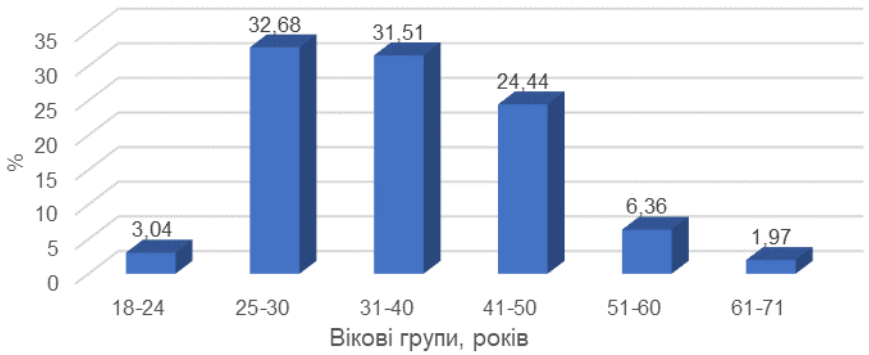

Рис. 1. Розподіл опитаних по вікових групах (у відсотках)

За сімейним станом більшість (57,3 %) опитаних одружені, 32,1 % – неодружені, 8,2 % розлучені, 2,4 % овдовіли.

Дані опитування 1117 респондентів було опрацьовано за допомогою програми Statistika 10.0 та Jamovi версія 2.6.17.

На першому етапі статистичного опрацювання даних було здійснено перевірку даних на нормальність розподілу. Для перевірки нормальності розподілу для великої вибірки, як у нашому випадку (1117 осіб), рекомендується використовувати критерій Колмогорова–Смірнова або Шапіро–Вілка. Більшість шкал не відповідали нормальному розподілу за цими критеріями. Проте в дослідженнях з великою кількістю опитаних обидва критерії можуть показати статистично значущі відхилення навіть за незначних відхилень від нормальності, оскільки вони дуже чутливі до великих вибірок.

Тому для великих вибірок варто також звернути увагу на значення коефіцієнтів асиметрії (skewness) та екцесу (kurtosis). Відхилення від нормальності, які можна вважати невеликими або середніми, оцінені за значеннями асиметрії (скошеності) та ексцесу (гострокутності) розподілу такі: асиметрія незначна, якщо значення асиметрії від -0,5 до 0,5, помірна, якщо значення від -1 до -0,5 або від 0,5 до 1, сильна – менше -1 або більше 1. Ексцес незначний, якщо значення близьке до 0 (часто вважають нормальним діапазон від -1 до 1), помірний: від 1 до 2 або від -1 до -2, сильний – більше 2 або менше 2.

У статистичних програмах застосовується також порівняння асиметрії та ексцесу із стандартним відхиленням. Якщо абсолютне значення асиметрії або ексцесу не перевищує двох стандартних помилок, то розподіл можна вважати близьким до нормального.

Проаналізуємо дані описової статистики та нормальності розподілу за кожною шкалою (див. табл. 1).

Таблиця 1

Дані описової статистики та перевірки на нормальність розподілу даних за допомогою асиметрії (skewness) та екцесу (kurtosis)за десятьма виокремленими шкалами та інтегративним показником MI.

Шкала	Середнє	Медіана	Мода	Частота	Min	Max	Станд. відхилення	Асиметрія	Ексцес	z-skewness	z-kurtosis
1.	18,4	19,0	18	85	0.00	30.0	5.51	-0,281	0,082	-3,85	0,56
2.	21,2	22,0	23	113	1.00	30.0	5.04	-0,589	0,327	-8,07	2,24
3.	14,1	15,0	16	118	0.00	20.0	4.15	-0,570	-0,189	-7,81	-1,29
4.	19,8	20,0	22	105	1.00	30.0	5.04	-0,363	0,097	-4,97	0,66
5.	13,3	14,0	Multiple	121	0.00	20.0	3.79	-0,472	0,014	-6,47	0,10
6.	13,4	14,0	12	118	0.00	20.0	4.16	-0,381	-0,278	-5,22	-1,90
7.	7,5	8,0	9	126	0.00	15.0	3.48	-0,082	-0,594	-1,12	-4,07
8.	13,3	14,0	15	130	0.00	20.0	3.66	-0,543	0,208	-7,44	1,42
9.	8,3	9,0	9	165	0.00	15.0	2.80	-0,177	-,405	-2,42	-2,77
10.	7,1	7,0	9	123	0.00	15.0	3.67	-0,016	-0,682	-0,22	-4,67
11.	105,5	106,0	123	24	9,00	174,0	27,59	-0,194	-0,177	-2,66	-1,21

Примітка: z-показники обчислювалися з використанням сталих стандартних помилок, визначених загальним обсягом вибірки (N = 1117)

Як бачимо з табл. 1, асиметрія (skewness) незначна за вісьмома шкалами і помірна за трьома. Значення екцесу (kurtosis) за усіма шкалами мінімальні, жодне з них не наближається до помірного рівня. Дані виглядають майже нормально розподіленими для різних шкал. Мотиваційна фрустрованість і некомунікативність мають дещо "зсунуті" розподіли, що може бути важливим для аналізу мотиваційних труднощів в час війни. Розподіли балів за більшістю шкал демонструють невелику негативну асиметрію (Skewness від −0,02 до −0,59) та незначні відхилення ексцесу від нуля (Kurtosis від приблизно −0,70 до 0,33), що означає, що в нашій вибірці частіше трапляються вищі значення шкал. Це може бути пов'язано із тенденцією давати позитивні відповіді внаслідок роботи механізмів психологічного захисту або ж із впливом хронічного стресу внаслідок війни, що може давати категоричнішу оцінку власних особливостей мотивації. Показники екскцесу (Kurtosis) для більшості шкал близькі до 0, що свідчить про розподіли, близькі до нормальних.

Шкали з найменшими розкидами даних (Std. Dev.) – це Мотиваційна фрустрованість і Мотиваційна наполегливість, що може свідчити про однорідність відповідей у цих шкалах. Інтегральний показник має найбільший розкид і очікувано ширшу варіацію, оскільки він об'єднує багато шкал. Показники асиметрії та ексцесу мають невеликі абсолютні значення (|skew| < 0,60; |kurtosis| < 0,70), що відповідає рекомендаціям для психометричних досліджень у великих вибірках та є прийнятним для подальшого факторного аналізу.

Водночас розраховані Z-значення асиметрії та ексцесу за кількома шкалами (|z-skew| до ≈8, |z-kurtosis| до ≈4) вказують на статистично значущі відхилення від нормального розподілу, що пояснюється великою чисельністю вибірки (N = 1117). З огляду на невеликі абсолютні значення коефіцієнтів асиметрії та ексцесу ці відхилення розглядаються як помірні і не перешкоджають застосуванню параметричних методів аналізу.

На наступному етапі дослідження, відповідно до загальноприйнятої процедури розроблення психодіагностичних інструментів, було здійснено експлораторний (розвідувальний) факторний аналіз з метою емпіричного уточнення латентної структури показників мотиваційного інтелекту.

Експлораторний факторний аналіз проведено методом головних осей (Principal Axis Factoring, PAF), який вважається доцільним для аналізу психологічних даних, що можуть не повністю відповідати припущенню багатовимірної нормальності розподілу. Обрання цього методу узгоджується з характером досліджуваного конструкта та попереднім аналізом розподілу показників.

Теоретична модель мотиваційного інтелекту передбачає наявність відносно автономних, але функціонально диференційованих компонентів (вольового, енергетичного, когнітивного, регуляторного тощо). На етапі експлораторного аналізу ці компоненти розглядалися як структурно відмінні виміри, що дало підстави для застосування ортогонального обертання.

Додатково було проаналізовано матрицю міжфакторних кореляцій, отриману в процесі первинної факторизації. Виявлено, що кореляції між виділеними факторами не перевищують r = 0,30, що відповідає загальноприйнятому критерію слабкої міжфакторної пов'язаності та підтверджує допустимість використання варимакс-обертання.

У результаті застосування варимакс-обертання було виокремлено п'ять нормалізованих факторів, які сумарно пояснюють 52 % загальної дисперсії показників. Перший фактор виявився змістовно та статистично надмірно узагальненим: до його складу увійшли 36 пунктів із значущими факторними навантаженнями.

З огляду на це було здійснено додатковий експлораторний аналіз структури першого фактора з використанням того самого методу факторизації та варимакс-обертання. У результаті вторинної факторизації було виділено ще п'ять нормалізованих субфакторів (1–5), які пояснюють 58 % дисперсії першого фактора (див. табл. 2). Отримана ієрархічна структура надала підстави для подальшої конфірматорної перевірки факторної моделі.

Як видно з табл. 2, у результаті двоетапної факторизації після проведеного експлораторного факторного аналізу до першого фактора увійшли питання 13, 27, 36, 52, 53, 56, 58, 61, 82. Вони можуть свідчити про вольові якості індивіда, тому цей фактор можна назвати Вольовий компонент мотивації.

До фактора 2 увійшли питання 42, 45, 46, 61, 79. Вони відповідають виокремленому Г. Вєчорковскою-Нейтард такому критерію MI, як розуміння власної мотивації, що можна віднести до когнітивного компонента MI (Wieczorkowska-Nejtardt, 2007). Фактор 3 об'єднав запитання 10, 11, 12, 82. Такі твердження, як "Я використовую усі ситуації та можливості для досягнення мети", "Я використовую для досягнення своєї мети всі можливі ситуації" свідчать про цілеспрямованість.

До фактора 4 увійшли запитання 16, 17, 18, 19, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 35. Такі твердження, як "16. Я вмію адекватно оцінити свої вміння і навички", "17. У мене виходить відокремити від великої глобальної мети меншу і послідовно працювати над нею", "Я вмію себе мотивувати до необхідних дій" свідчать про вміння моделювати свою поведінку і мотивацію. І п'ятий за значущістю фактор включає питання за номерами 3, 4, 5, 48. Твердження "3. У мене є цілі і я рухаюся до них", "4. У мене достатньо мотивації", "5. Я досить добре розумію, чого я хочу у житті" вимірюють розуміння своєї мотивації, її когнітивний компонент. Такий розподіл питань буде у подальшому перевірений за допомогою конфірматорного факторного аналізу (КФА).

До перших п'яти факторів входять 28 запитань. Як бачимо із табл. 2, питання 27, 61 і 82 мають доволі високі факторні внески до двох факторів. Отже, факторна модель потребує перевірки та уточнення. У табл. 3 представлено результати експлораторного факторного аналізу з утворенням наступних 6–9 нормалізованих факторів, до яких увійшли ще 20 запитань.

Отже, експлораторний факторний аналіз дав змогу виокремити 9 факторів із факторними внесками переважно ≥0,04, що перевищує поріг "poor" (=0,32) за рекомендаціями (Comrey, & Lee, 1992). Сім факторів мають позитивну конотацію щодо мотиваційного інтелекту, а два – негативну. Загальна кількість питань, які увійшли до 9-факторної моделі, – 48.

Дискусія і висновки

Важливим подальшим етапом розробки опитувальника є ***конфірматорний факторний аналіз (КФА)***, який дає змогу підтвердити або спростувати структуру шкал, попередньо отриману в результаті експлораторного аналізу. Конфірматорний факторний аналіз на сьогодні є найбільш рекомендованим та поширеним статистичним методом для вивчення факторної структури психодіагностичного інструменту (Boluarte-Carbajal at al., 2023). Конфірматорний аналіз (КФА) проводився за програми Jamovi.

У процесі конфірматорного аналізу після низки корекцій структури опитувальника, отриманої за допомогою ЕФА, було сформовано кілька оптимізованих моделей із непоганою надійністю (див. табл. 4).

Таблиця 2

Результати експлораторного факторного аналізу (фактори 1–5)

Твердження	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4	Factor 5
13. Зазвичай у мене є план дій.	0,489				
27. Я добре вмію організувати і розподіляти свій час.	0,518			0,509	
36. Я вмію ставити перед собою дуже далекі цілі і досягати їх.	0,545				
52. Я впевнено дивлюсь у майбутнє, бо все планую наперед.	0,679				
53. Вміння дотриматися наміченого плану – це про мене.	0,691				
56. Якщо я щось надумав зробити, то ніщо мені не завадить.	0,586				
58. Мене завжди хвалили за вміння досягати поставлених цілей.	0,505				
61. Я завжди знаю що мені допоможе досягнути мети.	0,501	0,418			
82. Ніщо не відволікає мене від досягнення наміченого.	0,535		0,451		
42. Я знаю свої потреби і можу їх задовільнити.		0,434			
45. Я добре розумію, які цілі досяжні, а які ні.		0,701			
47. Я вмію серед планів обирати найреалістичніші.		0,686			
79. Я завжди радію, коли досягаю наміченої цілі, навіть якщо довелося витратити багато часу і зусиль.		0,619			
10. Якщо я щось собі намітила (-в), то мене зупинити важко, я знаю, що йтиму до кінця.			0,678		
11. Якщо у мене є мета, то я щодня готова (-ий) щось робити для її досягнення.			0,653		
12. Я використовую для досягнення своєї цілі усі можливі ситуації.			0,751		
16. Я вмію адекватно оцінити свої вміння і навички.				0,537	
17. У мене виходить відокремити від великої глобальної мети меншу і послідовно працювати над нею.	0,324			0,475	
18. Я вмію себе мотивувати до необхідних дій.	0,345			0,488	
19. Я досить добре вмію мобілізуватися і докласти зусилля, якщо треба.				0,622	
26. Мені переважно добре вдається приймати рішення.				0,585	
30. Загалом про мене можна сказати, що я витривала людина у сфері своєї діяльності.				0,635	
31. Переважно я активніша(-ий) за інших.				0,488	
32. Я добре розумію мотиви своїх дій.				0,492	
33. Моя самооцінка адекватна, відповідає тому, який/яка я є насправді.				0,560	
35. Коли я хочу щось робити, чогось досягти, я вмію підтримати в собі цей стан.				0,526	
3. У мене є цілі і я рухаюся до них.					0,715
4. У мене достатньо мотивації.					0,710
5. Я досить добре розумію, чого я хочу у житті.					0,667
48. Я маю ціль у житті і планомірно рухаюся до неї.					0,533
Expl.Var	3,740	3,050	3,113	4,270	3,295
Prp.Totl	0,125	0,102	0,104	0,142	0,110

Примітка: внески до факторів менші за 0,30 видалені

Таблиця 3

Результати експлораторного факторного аналізу (фактори 6–9)

Запитання	Факторні внески
Усвідомлення емоційно-мотиваційних перешкод	**Factor 6**
83. Мені зазвичай важко буває зробити свої мрії реальністю.	0,522
84. Я маю багато цілей, а от як їх досягти, знаю не завжди.	0,558
86. Іноді я дію імпульсивно, під впливом обставин.	0,510
88. Я дуже засмучуюся, коли не вдається досягти задуманого, і довго не можу зібратися і почати робити щось інше.	0,534
Орієнтація на результат/Мотиваційна наполегливість, настирливість	**Factor 7**
66. Для досягнення поставленої мети згодяться будь-які засоби.	0,665
67. Важливий результат, а не те, як ти його досягнеш.	0,607
75. Іноді я чіпляюся за свої плани, навіть тоді, коли починаю розуміти, що вони недосяжні.	0,503
Мотиваційна проникливість - розуміння мотивів інших	**Factor 8**
6. Мені часто кажуть, що я добре розумію інших людей і можу їх надихнути, вмотивувати.	0,498
7. Я часто бачу помилки інших на їхньому шляху до мети.	0,564
8. Якщо людина не хоче чогось робити, я зазвичай розумію, чому так відбувається.	0,530
14. У своїх планах я переважно передбачаю кілька варіантів вирішення проблеми.	0,503
15. У своїх діях я часто враховую різні види зміни обставин, які можуть бути.	0,531
20. Мені кажуть, що я можу добре прогнозувати перешкоди на шляху до цілі (вирішення завдання).	0,627
25. Мені часто вдається досить реалістично передбачати розвиток подій.	0,629
29. Мені часто видається, я добре розумію людей і їхні мотиви.	0,622
37. Я часто бачу явні та приховані мотиви поведінки людей.	0,635
40. Якщо співрозмовник намагається приховати свої мотиви, я одразу бачу це.	0,576
Мотиваційна некомунікативність	**Factor 9**
69. Я соромлюся попросити про допомогу щодо реалізації задуманого, навіть якщо вона мені дуже потрібна.	0,656
70. Мої плани – це лише мої плани, і не варто напружувати інших в їх досягненні.	0,565
71. Не люблю просити про допомогу, і іншим не раджу так вчиняти.	0,642

ISSN 1728-3817

Таблиця 4

Показники відповідності альтернативних моделей

Тип моделі	χ^2(df)	CFI	TLI	SRMR	RMSEA	CI 90%	
5-факторна	1240***(288)	0,92	0,89	0,041	0,054	0,052	0,056
8-факторна	2275***(601)	0,91	0,87	0,045	0,041	0,040	0,042
10-факторна	2830***(945)	0,90	0,90	0,046	0,047	0,045	0,049

*** - рівень значущості p <.001

Структура факторів тесту виявилася дискусійною і потребувала глибшого аналізу. Конфірматорний факторний аналіз було проведено з метою перевірки відповідності емпіричних даних теоретично обґрунтованим моделям структури мотиваційного інтелекту. Аналіз здійснювався у програмному середовищі jamovi (модуль SEM / CFA), з використанням методу оцінювання maximum likelihood на основі коваріаційної матриці показників.

У процесі аналізу було послідовно перевірено 5-, 8- та 10-факторні моделі, сформовані на основі результатів попереднього експлораторного аналізу та теоретичних припущень щодо структури мотиваційного інтелекту. Критеріями відбору оптимальної моделі слугували індекси відповідності моделі емпіричним даним (CFI, TLI, RMSEA, SRMR), а також змістовна інтерпретованість факторів.

Модифікація моделей здійснювалася шляхом поетапного вилучення показників із низькими факторними навантаженнями або високими крос-навантаженнями за умови збереження теоретичної узгодженості моделі. Кореляції між латентними факторами дозволялися та оцінювалися в межах CFA.

За допомогою КФА наповненість факторів 2, 3 та 7 була повністю підтверджена. Фактор 1 було розділено на два – твердження 13, 17, 18 та 27 утворили окремий фактор із назвою "Моделювання мотивації". Тому загальна модель стала 10-факторною. З фактора 4 було видалено питання 20 та 25, із фактора 5 для збереження структури було видалено питання 53, з шостого фактора – твердження № 84. Деякі твердження з восьмого за ЕФА фактора були долучені до інших шкал. Із десятого фактора було вилучено твердження № 68. Тест на точну відповідність для 10-факторної моделі за високого рівня імовірності p<0,001 показує χ^2 / df =2830/945=2,99 (див. табл. 4), що є прийнятним показником для такої об'ємної моделі (Cole, & Lacey, 2023). Зокрема, хороша модель показує відношення значень χ 2 до ступенів свободи <3, RMSEA ≤ 0,05, SRMR < 0,08 і CFI > 0,95 (Sideridis, & Alghamdi, 2025).

З метою вибору найбільш відповідної конфірматорної моделі для одержаних даних було використано кілька показників відповідності: індекс порівняльної відповідності (CFI); індекс Такера–Льюїса (TLI), середньоквадратична помилка апроксимації (RMSEA) та стандартизований середньо-квадратичний залишок (SRMR). Порогові значення CFI та TLI ≥ 0,95 вказують на відмінну відповідність, значення між 0,90 і 0,95 – на прийнятну; RMSEA ≤0,05 вказує на відмінну відповідність, а значення 0,05 ≤ RMSEA ≤0,08 – на прийнятну (Sideridis, & Alghamdi, 2025); стандартизований середньо-квадратичний залишок (SRMR) для прийнятної відповідності повинен бути якомога ближче до 0. SRMR менше за 0,05 свідчить про дуже хороший результат (Schweizer, 2023).

Як альтернативні моделі розглядались також 5- і 8-факторна модель. Після аналізу моделі post-Hoc продуктивності було виявлено питання 65 із високою кількістю інтеркореляцій (29). Після вилучення цього питання із шкали 8 показники відповідності 8-факторної моделі підвищилися. Однак показники 5- і 8-факторної моделі χ^2(df), TLI були нижчими, ніж 10-факторної. Крім того, 5-факторна модель не містила таких важливих показників MI, як гнучкість мотивації та цілеспрямованість. У 5-факторній та 8-факторній моделі відсутні негативні показники та питання з негативними значеннями, які бажано вводити в психодіагностичні методики для підвищення їхньої валідності.

З огляду на вищесказане, серед усіх моделей найрелевантнішою виявилася 10-факторна модель, індекси відповідності у якої RMSEA=0,047; 90 % CI [0,045–0,049]; CFI=0,90; TL=0,90; SRMR=0,046 (див. табл. 4).

Результати емпіричної моделі (див. табл. 5) показали, що всі 43 пункти мають статистично значущі факторні навантаження (λ від 0,515 до 1,168, всі p < 0,001), що підтверджує факторну валідність опитувальника МотІ. Результати КФА підтвердили факторну структуру тесту МотІ (χ^2/df<3, CFI=0,90, RMSEA<0,08). Усі 43 пункти показали значущі факторні навантаження (λ=0,52–1,17, Mdn=0,82, p < 0,001), з медіаною > 0,70, що свідчить про високу конструктну валідність 10 шкал.

У колонці "Стандартна оцінка" у табл. 5 наведено стандартизовані коефіцієнти регресії (λ). Ці коефіцієнти свідчать про хорошу факторну валідність нашої моделі КФА МотІ. Стандартизовані факторні навантаження (λ) середні 0,69 (діапазон 0,63–0,77), що є високим показником для психометрії. 32 % навантажень перевищують 0,70 (7 з 22), а 100 % – 0,50, що відповідає стандартам для валідних шкал. Нестандартизовані навантаження (β, у табл. 5 стовпець "Оцінити") також стабільні (середнє значення 0,82), усі *p* < 0,001, що виключає випадковість зв'язків.

Коефіцієнти показують, що кожен пункт коректно навантажується на свою шкалу: наприклад, пункти про наполегливість (17, 18, 21, 26) мають λ≈0,69–0,77, що означає, що 47–59 % варіації цих пунктів пояснюється латентним фактором. Це підтверджує, що шкали МотІ дійсно вимірюють закладені теоретичні конструкти, а не шум чи артефакти.

Як видно з табл. 6, всі латентні фактори МотІ істотно корелюють між собою (більшість при p<0,001), причому ресурсні компоненти (вольовий, енергетичний, когнітивні, моделювання, цілеспрямованість, адаптаційна гнучкість) утворюють помірно високі позитивні зв'язки (r≈0,6–0,8), що відображає їхню належність до єдиного конструкту мотиваційного інтелекту. Натомість мотиваційна фрустрованість і некомунікативність мають переважно від'ємні або слабкі зв'язки з іншими шкалами, що свідчить про їхній специфічний, "дефіцитарний" характер у структурі МотІ.

Найтісніші кореляції спостерігаються між вольовим і енергетичним компонентами, а також між когнітивними компонентами (розуміння себе/інших) і моделюванням мотивації (r у діапазоні ≈0,70–0,80). Це показує, що ***"ядро" МотІ*** – це поєднання сили/енергії дії з усвідомленням мотивів та вмінням проєктувати мотиваційні стани. Високі, але не надмірні r (<0,85) свідчать, що шкали не дублюють одна одну, а відбивають різні грані одного конструкту, зберігаючи дискримінантну валідність.

Таблиця 5

Склад шкал тесту MotI (остаточна емпірична модель)
за результатами конфірматорного факторного аналізу (у початковому варіанті нумерації на 90 тверджень)

Фактор	Запитання	Нестандартизовані факторні навантаження	SE	Z	p	Стандартизовані навантаження
Вольовий компонент мотивації	36. Я вмію ставити перед собою дуже далекі цілі і досягати їх	0,935	0,0353	26,5	<.001	0,716
	52. Я впевнено дивлюсь у майбутнє, бо все планую наперед	0,85	0,0369	23	<.001	0,647
	53. Вміння дотриматися наміченого плану – це про мене	0,825	0,0356	23,2	<.001	0,631
	56. Якщо я щось надумав зробити, то ніщо мені не завадить	0,756	0,0344	22	<.001	0,622
	58. Мене завжди хвалили за вміння досягати поставлених цілей	0,845	0,0378	22,4	<.001	0,63
	61. Я завжди знаю що мені допоможе досягнути мети.	0,766	0,0324	23,6	<.001	0,658
Енергетичний компонент мотивації	19. Я досить добре вмію мобілізуватися і докласти зусилля, якщо треба	0,689	0,0317	21,7	<.001	0,619
	26. Мені переважно добре вдається приймати рішення	0,791	0,0333	23,7	<.001	0,66
	30. Загалом про мене можна сказати, що я витривала людина у сфері своєї діяльності	0,749	0,0338	22,2	<.001	0,629
	31. Переважно я активніша(-ий) за інших	0,775	0,0351	22,1	<.001	0,625
	35. Коли я хочу щось робити, чогось досягти, я вмію підтримати в собі цей стан	0,796	0,031	25,7	<.001	0,701
	42. Я знаю свої потреби і можу їх задовільнити	0,737	0,0317	23,2	<.001	0,649
Когнітивний компонент (розуміння власних мотивів)	3. У мене є цілі і я рухаюся до них	0,902	0,0315	28,7	<.001	0,762
	4. У мене достатньо мотивації	0,976	0,0346	28,2	<.001	0,754
	5. Я досить добре розумію, чого я хочу у житті	0,958	0,0343	28	<.001	0,748
	48. Я маю ціль у житті і планомірно рухаюсь до неї	0,976	0,0338	28,8	<.001	0,765
Когнітивний компонент (розуміння мотивації інших)	6. Мені часто кажуть, що я добре розумію інших людей і можу їх надихнути, вмотивувати	0,775	0,0398	19,4	<.001	0,583
	7. Я часто бачу помилки інших на їхньому шляху до мети	0,699	0,0375	18,7	<.001	0,561
	8. Якщо людина не хоче чогось робити, я зазвичай розумію, чому так відбувається	0,622	0,0364	17,1	<.001	0,519
	29. Мені часто видається, я добре розумію людей і їхні мотиви	0,782	0,0318	24,6	<.001	0,699
	37. Я часто бачу явні та приховані мотиви поведінки людей	0,812	0,0342	23,8	<.001	0,682
	40. Якщо співрозмовник намагається приховати свої мотиви, я одразу бачу це	0,785	0,034	23	<.001	0,667
Моделювання мотивації	13. Зазвичай у мене в план дій	0,848	0,0355	23,9	<.001	0,669
	17. У мене виходить відокремити від великої глобальної мети між і послідовно працювати над нею	0,791	0,0338	23,4	<.001	0,658
	18. Я вмію себе мотивують до необхідних дій	0,889	0,0337	26,4	<.001	0,723
	27. Я добре вмію організувати і розподілити свій час	0,762	0,0367	20,7	<.001	0,599
Адаптаційна гнучкість	14. У своїх планах я переважно передбачаю різні варіанти вирішення проблеми	0,554	0,035	26,5	<.001	0,762
	15. У своїх діях я часто враховую різні види зміни обставин, які можуть бути	0,851	0,0351	24,2	<.001	0,71
	21. Мені легко вдається адаптуватися до змін у своїй кар'єрі	0,655	0,0391	16,8	<.001	0,525
	47. В мене завжди знайдеться план на випадок непередбачуваних обставин	0,747	0,0353	21,2	<.001	0,626
Цілеспрямованість	9. В використовую усі ситуація та можливості для досягнення мети	0,929	0,0331	28,1	<.001	0,748
	10. Якщо я щось собі намітила (-в), то мене зупинити важко, я знаю, що йтиму до кінця	0,986	0,0336	30,2	<.001	0,786
	11. Якщо у мене є мета, то я щодня готова (-ий) щось робити для її досягнення	0,97	0,0334	30,9	<.001	0,799
	12. Я використовую для досягнення своєї цілі усі можливі ситуації	0,98	0,033	30,6	<.001	0,794
Орієнтація на результат	66. Для досягнення поставленої мети згодяться будь-які засоби	1,182	0,0465	25,4	<.001	0,774
	67. Важливий результат, а не те, як ти його досягнеш	1,263	0,0479	26,4	<.001	0,807
	75. Іноді я чіпляюся за свої плани, навіть тоді, коли починаю розуміти, що вони недосяжні	0,54	0,0447	12,1	<.001	0,395
Мотиваційна фрустрованість	83. Мені зазвичай важко буває зробити свої мрії реальністю	0,932	0,0434	21,5	<.001	0,694
	84. Я маю багато цілей, а от як їх досягти, знаю не завжди	0,957	0,0459	20,9	<.001	0,671
	88. Я дуже засмучуюся, коли не вдається досягти задуманого, і довго не можу зібратися і почати робити щось інше	0,827	0,0466	17,8	<.001	0,583
Мотиваційна некомунікативність	69. В соромлюся попросити про допомогу щодо реалізації задуманого, навіть якщо вона мені дуже потрібна	1,168	0,0469	24,9	<.001	0,768
	70. Мої плани – це лише мої плани, і не варто напружувати інших в їх досягненні	0,942	0,0447	21,1	<.001	0,652
	71. Не люблю просити про допомогу, і іншим не раджу так вчиняти	1,08	0,0459	23,5	<.001	0,721

Позначення у таблиці: SE – стандартна помилка, Z-критерій і p – рівень значущості

ISSN 1728-3817

Таблиця 6

Стандартизовані кореляції (β) та нестандартизовані коваріації (λ) між латентними факторами Тесту мотиваційного інтелекту (MotI) у моделі КФА

Факторна кореляція		Нестандартизовані навантаження	SE	Z	p	Стандартизовані навантаження
Вольовий компонент мотивації	Вольовий компонент мотивації	1,0000				
	Енергетичний компонент	0,8323	0,0174	47,876	<0,001	0,8123
	Когнітивний компонент (розуміння власних мотивів)	0,8265	0,0169	49,008	<0,001	0,8265
	Когнітивний компонент (розуміння мотивації інших)	0,6344	0,0258	24,783	<0,001	0,6344
	Моделювання мотивації	0,8648	0,0173	50,273	<0,001	0,8648
	Адаптаційна гнучкість	0,6815	0,0256	26,644	<0,001	0,6815
	Цілеспрямованість	0,7886	0,0174	45,31	<0,001	0,7886
	Орієнтація на результат	0,2865	0,0333	8,124	<0,001	0,2865
	Мотиваційна фрустрованість	-0,3895	0,0356	-10,935	<0,001	-0,3895
	Мотиваційна некомунікативність	-0,0477	0,0381	-1,251	0,211	-0,0477
Енергетичний компонент	Енергетичний компонент	1,0000				
	Когнітивний компонент (розуміння власних мотивів)	0,8113	0,0175	46,434	<0,001	0,8113
	Когнітивний компонент (розуміння мотивації інших)	0,7030	0,0232	30,295	<0,001	0,703
	Моделювання мотивації	0,8846	0,0168	52,664	<0,001	0,8846
	Адаптаційна гнучкість	0,7130	0,0251	28,402	<0,001	0,713
	Цілеспрямованість	0,7885	0,0179	43,968	<0,001	0,7885
	Орієнтація на результат	0,0502	0,0377	1,331	0,183	0,0502
	Мотиваційна фрустрованість	-0,3647	0,0362	-10,08	<0,001	-0,3647
	Мотиваційна некомунікативність	-0,1174	0,038	-3,068	0,002	-0,1174
Когнітивний компонент (себе)	Когнітивний компонент (розуміння власних мотивів)	1,0000				
	Когнітивний компонент (розуміння мотивації інших)	0,5132	0,0291	17,666	<0,001	0,5132
	Моделювання мотивації	0,8363	0,0181	46,292	<0,001	0,8363
	Адаптаційна гнучкість	0,6019	0,0277	21,69	<0,001	0,6019
	Цілеспрямованість	0,7738	0,0178	43,376	<0,001	0,7738
	Орієнтація на результат	0,0720	0,0368	1,955	0,051	0,072
	Мотиваційна фрустрованість	-0,3540	0,0359	-9,872	<0,001	-0,354
	Мотиваційна некомунікативність	-0,1496	0,037	-4,019	<0,001	-0,1496
Когнітивний компонент (інших)	Когнітивний компонент (розуміння мотивів інших)	1,0000				
	Моделювання мотивації	0,6227	0,0276	22,561	<0,001	0,6227
	Адаптаційна гнучкість	0,6944	0,0257	27,05	<0,001	0,6944
	Цілеспрямованість	0,5528	0,0274	20,15	<0,001	0,5528
	Орієнтація на результат	0,1204	0,0377	3,197	0,001	0,1204
	Мотиваційна фрустрованість	-0,1097	0,0401	-2,734	0,006	-0,1097
	Мотиваційна некомунікативність	-0,0383	0,0385	-0,99	0,322	-0,0383
Моделювання мотивації	Моделювання мотивації	1,0000				
	Адаптаційна гнучкість	0,7844	0,0236	33,271	<0,001	0,7844
	Цілеспрямованість	0,7813	0,0198	39,463	<0,001	0,7813
	Орієнтація на результат	0,0663	0,0387	1,713	0,087	0,0663
	Мотиваційна фрустрованість	-0,3932	0,0369	-10,644	<0,001	-0,3932
	Мотиваційна некомунікативність	-0,1730	0,0387	-4,467	<0,001	-0,173
Адаптаційна гнучкість	Адаптаційна гнучкість	1,0000				
	Цілеспрямованість	0,6372	0,0257	24,749	<0,001	0,6372
	Орієнтація на результат	0,1485	0,038	3,907	<0,001	0,1485
	Мотиваційна фрустрованість	-0,2122	0,0399	-5,313	<0,001	-0,2122
	Мотиваційна некомунікативність	-0,1377	0,0387	-3,561	<0,001	-0,1377
Цілеспрямованість	Цілеспрямованість	1,0000				
	Орієнтація на результат	0,2703	0,0346	7,821	<0,001	0,2703
	Мотиваційна фрустрованість	-0,3406	0,0354	-9,607	<0,001	-0,3406
	Мотиваційна некомунікативність	-0,0787	0,037	-2,127	0,033	-0,0787
Орієнтація на результат	Орієнтація на результат	1,0000				
	Мотиваційна фрустрованість	0,1818	0,0401	4,532	<0,001	0,1818
	Мотиваційна некомунікативність	0,3058	0,0362	8,444	<0,001	0,3058
Мотиваційна фрустрованість	Мотиваційна фрустрованість	1,0000				
	Мотиваційна некомунікативність	0,4794	0,0357	13,428	<0,001	0,4794
Мотиваційна некомунікативність	Мотиваційна некомунікативність	1,0000				

Позначення у таблиці: SE – стандартна помилка, Z-критерій і p – рівень значущості

Цілеспрямованість має помірно високі позитивні кореляції майже з усіма ресурсними шкалами (вольовий, енергетичний, когнітивні, моделювання, адаптаційна гнучкість), що робить її своєрідним "центром тяжіння" моделі. Це емпірично підтверджує, що саме цілепокладання інтегрує інші компоненти мотиваційного інтелекту в цілісний регуляторний процес. Тому можна говорити про роль цілеспрямованості як "центральної" шкали.

Мотиваційна фрустрованість і мотиваційна некомунікативність утворюють окремий негативний кластер: між собою вони корелюють позитивно, але з більшістю ресурсних шкал мають значущі від'ємні кореляції (особливо з вольовим, енергетичним компонентами, когнітивними компонентами й цілеспрямованістю). Такий патерн показує, що вони не просто "протилежний полюс" загального балу, а відносно автономна зона ризику – специфічні блоки, які можуть гальмувати реалізацію мотиваційних ресурсів.

Орієнтація на результат (мотиваційна наполегливість) має суперечливу конотацію – з одного боку позитивно корелює з Вольовим компонентом (0,27) та цілеспрямованістю (0,27), що свідчить про зв'язок із вольовими процесами, які дають змогу йти до кінця в досягненні цілей. Однак кореляції цієї субшкали з енергетичним та когнітивними компонентами, мотиваційною гнучкістю, програмуванням невисокі. Найвища кореляція спостерігається з Мотиваційною некомунікативністю (0,30), що вказує на деяку дезадаптивну наполегливість і бажання досягати свого самостійно, без залучення оточення.

Сукупний профіль кореляцій демонструє кластеризацію шкал (група ресурсних та кластер дефіцитарних) за одночасного збереження доволі високої взаємопов'язаності всередині ресурсного блоку. Це добре узгоджується з уявленням про МотІ як єдиний, але багатовимірний конструкт, де окремі компоненти виконують різні функції в мотиваційній регуляції.

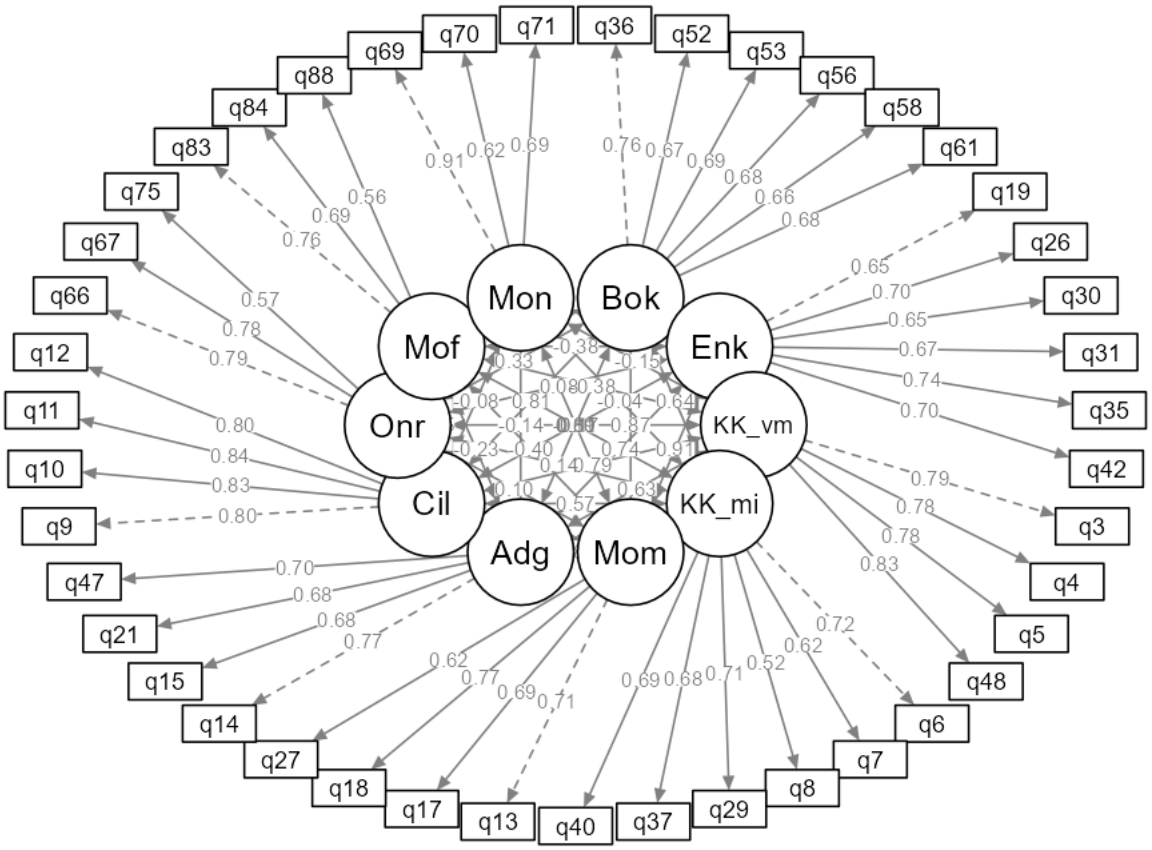

Рис. 2. Структурна 10-факторна модель опитувальника МотІ

Позначення на рис.: Bok – вольовий компонент мотивації, Enk – енергетичний компонент, КК_wm – когнітивний компонент мотивації (розуміння власних мотивів), КК_mi – когнітивний компонент мотивації (розуміння мотивів інших), Mom – Моделювання мотивації, Adg – Адаптаційна гнучкість мотивації, Cil – цілеспрямованість, Onr – Орієнтація на результат (Мотиваційна наполегливість), Mof – Мотиваційна фрустрованість, Mon – Мотиваційна некомунікативність. q3-q88 – запитання з опитувальника (нумерація 1-90)

Емпіричну модель було перевірено за допомогою SEM (Structural Equation Modeling). Просторову будову опитувальника з 10-шкальною структурою представлено на рис. 2. Структурне моделювання проводилося за результатами конфірматорного аналізу у програмі Jamoovi. Прямокутниками позначено спостережувані змінні (пункти опитувальника), колами – латентні фактори. Стрілки від латентних факторів до пунктів відображають стандартизовані факторні навантаження.

Між латентними факторами дозволено кореляції, що відповідає теоретичному припущенню про взаємопов'язаність компонентів мотиваційного інтелекту та пояснює наявність стрілок між факторами на схемі У табл. 6 у стовпчику "Стандартна оцінка" наведено стандартизовані кореляції r між факторами (парами субшкал). Перехресні факторні навантаження не задавалися, оскільки модель ґрунтувалася на результатах попереднього експлораторного аналізу та перед-

бачала однозначну належність кожного пункту до відповідного фактора.

У процесі уточнення моделі аналізувалися факторні навантаження та кореляції залишків. Пункти з низькими стандартизованими навантаженнями, а також пункти, що демонстрували надмірні кореляції з індикаторами інших факторів, було поетапно вилучено з моделі з метою підвищення її дискримінантної валідності та загальної відповідності даним. Усі модифікації здійснювалися з урахуванням теоретичної інтерпретованості факторів.

Модель демонструє, що кожен із десяти латентних факторів MotI – вольовий компонент (Bok), енергетичний (Enk), когнітивні компоненти розуміння власної мотивації (КК_wm) й мотивації інших (КК_мі), моделювання мотивації (Mom), адаптаційна гнучкість (Adg), цілеспрямованість (Cil), орієнтація на результат/наполегливість (Onr), мотиваційна фрустрованість (Mof) та мотиваційна некомунікативність (Mon) – пояснюється відповідними групами пунктів, на що вказують множинні стрілки від прямокутників з номерами 36–71 до кіл факторів. Кожен пункт завантажується лише на "свій" фактор, що підтверджує чітку розмежованість шкал.

Двосторонні дуги між латентними змінними відображають помірні кореляції між шкалами, які свідчать про їх належність до спільного конструкту мотиваційного інтелекту, але без втрати дискримінантної валідності: ресурсні компоненти (Bok, Enk, когнітивні, Mom, Adg, Cil, Onr) утворюють кластер позитивно пов'язаних факторів, тоді як Mof і Mon мають переважно від'ємні зв'язки з ними, формуючи дефіцитарний блок. Сукупно така структурна схема підтверджує десятифакторну, багатовимірну, але цілісну організацію мотиваційного інтелекту в авторському тесті MotI.

Необхідно зазначити, що другу частину опитування проводили протягом 2023–2024 рр., тобто під час воєнного стану в Україні. Такі обставини, що проявляються у хронічному стресі, можуть спричиняти зсуви показників мотивації або в бік підвищення її, або в бік зниження, залежно від контексту шкал. Остаточним аргументом на користь 10-факторної моделі тесту MotI, в якому показники негативних за змістом мотивації шкали 9 і 10 віднімаються від суми перших восьми шкал, стали показники нормальності розподілу саме так обрахованого інтегрального фактора MI (див. рис. 3). Індекс Колмогорова–Смірнова для 10-факторної моделі d=0,036 при 0,05<p<0,10, тест Лілієфорса (p<010), коефіцієнт Шапіро–Вілка наближається до 1 (W=0,996 при p=0,053) порівняно із 8-факторною моделлю (d=0,044 при p<0,01).

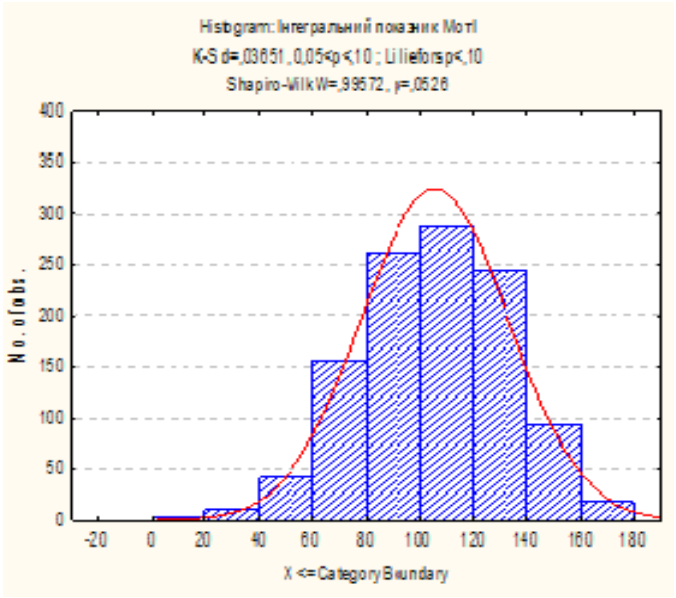

Рис. 3. Графік розкиду даних та відповідності розподілу нормальному для шкали Інтегральний показник мотиваційного інтелекту моделі тесту

Таким чином, завдяки ЕФА, КФА і SEM було сформовано та підтверджено 10-факторну структуру опитувальника мотиваційного інтелекту.

Задекларовані теоретичні компоненти мотиваційного інтелекту не відтворюються в тесті у вигляді ізоморфних шкал, проте повністю репрезентовані на рівні латентної факторної структури. Отримані фактори відображають функціональні аспекти мотиваційної регуляції, тоді як теоретичні компоненти описують її процесуальну динаміку. Отже, емпірична модель не суперечить теоретичній, а деталізує її, підтверджуючи багатовимірну природу мотиваційного інтелекту.

Узгодженість шкал перевірялася за допомогою коефіцієнта альфа Кронбаха у програмі Statistica 10.0 (табл. 7). Як видно з таблиці, рівень узгодженості питань у всіх десяти шкалах високий – коефіцієнт альфа Кронбаха коливається в межах від 0,677 до 0,862. Усі показники, крім двох, мають значення, вищі за 0,700.

Таким чином, коефіцієнт альфа Кронбаха підтвердив узгодженість питань у запропонованій структурі шкал, отриманій за допомогою ЕФА та КФА. Отже, після проведеного аналізу та перевірки узгодженості питань у шкалах за допомогою коефіцієнта альфа Кронбаха, тест MotI має такий склад шкал (див. табл. 7).

Таблиця 7

Склад субшкал та внутрішня узгодженість тверджень тесту МотІ (у початковому варіанті нумерації на 90 тверджень)

№	Шкали	Альфа Кронбаха	Питання
1.	Вольовий компонент мотивації	0,817	36, 52, 53, 56, 58, 61
2.	Енергетичний компонент мотивації	0,812	19, 26, 30, 31, 35, 42
3.	Когнітивний компонент мотивації (розуміння своєї мотивації)	0,843	3, 4, 5, 48
4.	Когнітивний компонент мотивації (розуміння мотивації інших)	0,784	6, 7, 8, 29, 37, 40
5.	Моделювання мотивації	0,758	13, 17, 18, 27
6.	Цілеспрямованість	0,862	9, 10, 11, 12
7.	Орієнтація на результат (мотиваційна наполегливість)	0,677	66, 67, 75
8.	Адаптаційна гнучкість мотивації	0,737	14, 15, 21, 47
9.	Мотиваційна фрустрованість	0,682	83, 84, 88
10.	Мотиваційна некомунікативність	0,758	69, 70, 71

Наступний етап стосувався перевірки тест-ретестової надійності МотІ. Інтервал між першим та другим заміром становив два тижні. Усього тест-ретест пройшли 215 досліджуваних. Оскільки перевірка на нормальність розподілу показала необхідність застосування непараметричної статистики, для визначення наявності статистично достовірних взаємозв'язків використовувався коефіцієнт рангової кореляції Спірмена. Всі парні кореляції виявилися статистично достовірними на рівні $p<0,001$, що свідчить про високу статистичну значущість.

Коефіцієнти кореляцій за шкалами у першому замірі і тими ж шкалами у другому замірі представлено в табл. 8. Як видно із цієї таблиці, коефіцієнти кореляції коливаються від 0,898 до 0,570. Причому більшість показників, окрім одного, перевищують значення 0,6, що свідчить про високу ретестову надійність. Лише шкала "Мотиваційна фрустрованість" має значення $r_s=0,570$, що теж є доволі хорошим результатом для шкали з малою кількістю питань. Окрім того, за загальним показником МотІ спостерігається високий рівень ретестової кореляції $r_s=0,898$ (Fenn et al., 2020).

Таблиця 8

Парні кореляції за коефіцієнтом Спірмена субшкал тесту МотІ між першим та другим заміром (N=215)

№	Шкали	Коефіцієнт кореляції, r_s ($p<0,001$)
1.	Вольовий компонент мотивації	0,847
2.	Енергетичний компонент мотивації	0,813
3.	Когнітивний компонент мотивації (розуміння своєї мотивації)	0,810
4.	Когнітивний компонент мотивації (розуміння мотивації інших)	0,773
5.	Моделювання мотивації	0,799
6.	Цілеспрямованість	0,822
7.	Орієнтація на результат (мотиваційна наполегливість)	0,700
8.	Адаптаційна гнучкість мотивації	0,733
9.	Мотиваційна фрустрованість	0,570
10.	Мотиваційна некомунікативність	0,653
11.	Загальний показник МотІ	0,898

Конвергентна валідність визначалася через статистичну пов'язаність субшкал мотиваційного інтелекту з концептуально близькими конструктами – психологічною гнучкістю, прийняттям досвіду, особистісною готовністю до змін, відкритістю до досвіду, самоорганізацією і саморегуляцією. Кореляційний аналіз проводився за критерієм Спірмена (табл. 9), оскільки більшість субшкал не відповідали нормальному розподілу за критерієм Колмогорова–Смірнова. Конвергентну валідність зазвичай вважають переконливою тоді, коли виконуються умови: є теоретично обґрунтовані очікування щодо напрямку та сили зв'язків; кореляції з "близькими" конструктами справді помірні/високі; ці зв'язки є системними (повторюються для кількох шкал, а не випадково для однієї).

У наших даних ці умови виконуються (див. табл. 9 та 10). Теоретично шкали МотІ мають бути пов'язані з показниками цілеспрямованості, саморегуляції, залученості, психологічної гнучкості – тобто з конструктами, що описують здатність ставити й досягати цілі, підтримувати діяльність, адаптуватися до перешкод. Саме із цими змінними ми отримуємо найвищі кореляції для "позитивних" шкал МотІ (вольовий, енергетичний, когнітивний компоненти, моделювання, цілеспрямованість). Вони переважно лежать у діапазоні приблизно 0,30–0,60, що в психометрії інтерпретують як помірні й достатньо високі, щоб свідчити про спільну латентну основу, але не настільки високі, щоб означати повний збіг конструктів.

Крім того, зв'язки не є одиничними або випадковими: один і той самий патерн повторюється для кількох шкал. Наприклад, і вольовий, і енергетичний, і когнітивний компоненти мають подібні профілі кореляцій із цілеспрямованістю, планомірністю, гнучкістю, загальною саморегуляцією тощо. Це показує, що МотІ "потрапляє в ту саму мережу" конструкцій, до якої теоретично й має належати, тобто вимірює саме мотиваційно-регуляторні характеристики, а не щось зовсім інше (наприклад, лише саморегуляцію чи афективний стиль).

Нарешті, дуже важливий момент – диференційованість профілю. "Дефіцитарні" шкали (фрустрованість, некомунікативність) мають переважно від'ємні або слабкі кореляції з тими ж самими зовнішніми показниками, з якими "ресурсні" шкали МотІ корелюють позитивно й помірно. Тобто, коли очікується правильний знак кореляції (плюс чи мінус) – він є, і за силою зв'язків "негативні" шкали не просто "дзеркалять" інтегральний бал, а роблять свій специфічний внесок. Саме така системна відповідність теорії й спостережуваних патернів кореляцій і дозволяє говорити про переконливу конвергентну валідність, а не лише "формально наявні" зв'язки.

Можна сказати, що субшкали МотІ мають переконливу конвергентну валідність за рахунок системних зв'язків з усвідомленістю, залученістю та психологічною гнучкістю. Так, шкали "Вольовий компонент мотивації" й "Енергетичний компонент мотивації" помірно корелюють з усвідомленістю (0,21 та 0,29), залученістю (0,40

та 0,52) та психологічною гнучкістю (0,33 та 0,42). Це свідчить, що здатність підтримувати вольові зусилля й енергетичний тонус діяльності тісно пов'язана з уважністю до власних станів, включеністю в діяльність і вмінням гнучко змінювати стратегії, не руйнуючи мотивацію. Водночас рівні кореляцій не надмірні, що зберігає відмінність між "чистими" мотиваційними компонентами та загальною психологічною гнучкістю.

Таблиця 9

Дослідження конвергентної валідності субшкал МотІ (при p<0,05)

Шкала	Вольовий компонент мотивації	Енергетичний компонент мотивація	Когнітивний компонент (розуміння своєї мотивації)	Когнітивний компонент (розуміння мотивації інших)	Моделювання мотивації	Цілеспрямованість	Мотиваційна наполегливість	Адаптаційна гнучкість	Мотиваційна цінна фрустрованість	Мотиваційна некомунікативність
Усвідомленість	0,21***	0,29***	0,28***	0,12**	0,27***	0,19***	-0,30***	0,19***	-0,41***	-0,35***
Залученість	0,40***	0,52***	0,44***	0,38***	0,44***	0,39***	-0,03	0,40***	-0,17***	-0,11**
Психологічна гнучкість	0,33***	0,42***	0,39***	0,21***	0,36***	0,30***	-0,26***	0,30***	-0,42***	-0,35***
Планомірність	0,40***	0,38***	0,35***	0,29***	0,49***	0,37***	0,10**	0,36***	-0,14***	-0,03
Цілеспрямованість	0,60***	0,63***	0,68***	0,41***	0,57***	0,58***	0,09*	0,45***	-0,22***	-0,16***
Наполегливість	0,32***	0,34***	0,31***	0,09*	0,42***	0,31***	-0,15***	0,24***	-0,43***	-0,26***
Фіксація	0,26***	0,15***	0,15***	0,19***	0,22***	0,24***	0,27***	0,17***	0,18***	-0,03
Самоорганізація	0,17***	0,00	0,10**	0,07*	0,13***	0,10**	0,14***	0,07*	-0,04	0,03
Орієнтація на теперішнє	0,35***	0,41***	0,36***	0,28***	0,34***	0,40***	0,15***	0,30***	-0,04	-0,01
Планування	0,31***	0,28***	0,27***	0,22***	0,36***	0,27***	0,05	0,31***	-0,13***	-0,17***
Моделювання	0,23***	0,28***	0,23***	0,12**	0,25***	0,20***	-0,16***	0,23***	-0,33***	-0,23***
Програмування	0,29***	0,28***	0,24***	0,21***	0,34***	0,25***	-0,06	0,33***	-0,13***	-0,12**
Оцінка результатів	0,19***	0,27***	0,18***	0,16***	0,19***	0,12**	-0,19***	0,18***	-0,20***	-0,24***
Гнучкість	0,25***	0,34***	0,27***	0,27***	0,26***	0,29***	-0,03	0,31***	-0,21***	-0,27***
Самостійність	0,13***	0,16***	0,11**	0,13***	0,09**	0,13***	0,19***	0,11**	0,00	0,11**
Загальний рівень саморегуляції	0,39***	0,45***	0,37***	0,31***	0,44***	0,36***	-0,06	0,42***	-0,29***	-0,21***

Примітка: статистично значущі кореляції *- при p<0,05, ** - при p<0,01, *** - при p<0,001.
Критичні значення коефіцієнтів кореляцій при α=0,05 $\mathbf{r_s}$=0,0740, при α=0,01 $\mathbf{r_s}$=0,0971, α=0,001 $\mathbf{r_s}$=0,1238.

Когнітивні компоненти мотивації – шкали "Розуміння власних мотивів" та "Розуміння мотивації інших" – демонструють одні з найвищих зв'язків із цілемотиваційними показниками. Зокрема, їх кореляції із цілеспрямованістю становлять 0,68 та 0,41, а з планомірністю – 0,35 і 0,29. Такий патерн показує, що усвідомлення того, чому саме людина/інші діють, пов'язане не просто із "силою" мотивації, а з більш рефлексивним, планувальним стилем саморегуляції. Це узгоджується з теоретичним припущенням, що когнітивний рівень МотІ виконує функцію "надбудови", яка організує вольово-енергетичні процеси у більш осмислені й стабільні цілі.

Шкала "Моделювання мотивації" виявляє стійкі зв'язки з планомірністю (0,49), плануванням (0,36), програмуванням (0,34) та загальним рівнем саморегуляції (0,44). Такий профіль кореляцій свідчить, що вміння прогнозувати мотиваційні стани, конструювати бажані образи майбутнього та "перекладати" їх у мотиваційні сценарії безпосередньо пов'язане з більш складними формами саморегульованої діяльності. Фактично моделювання мотивації виступає ланкою між власне мотиваційними переживаннями і структурою саморегульованих дій (план, програма, оцінка результатів), що добре відповідає теоретичній моделі шкали.

Шкала "Цілеспрямованості" МотІ має один із найвиразніших валідизаційних профілів: вона помірно високо корелює з однойменною шкалою цілеспрямованості (0,58), а також із планомірністю (0,37), орієнтацією на даний момент (0,40), гнучкістю (0,29) та загальним рівнем саморегуляції (0,36). Це показує, що мотиваційна цілеспрямованість у структурі МотІ не зводиться до жорсткої фіксації на результаті, а поєднує здатність утримувати мету, гнучко адаптувати шлях її досягнення й залишатися включеним у поточну діяльність. Зв'язки з наполегливістю (0,31) додатково підтримують ідею, що ця шкала відбиває саме "довготривалу" спрямованість, а не ситуативне бажання.

Шкала "Орієнтація на результат (мотиваційна наполегливість)" має суперечливу конотацію – з одного боку позитивно корелює з Фіксацією (0,27), що дає змогу йти до кінця у досягненні цілей. Однак негативно корелює із Усвідомленістю (−0,30) і психологічною гнучкістю (−0,26), що вказує на деяку дезадаптивну наполегливість і бажання досягати свого будь-якою ціною.

Нарешті, "дефіцитарні" шкали – "Мотиваційна фрустрованість" та "Мотиваційна некомунікативність" – продемонстрували очікувано негативні кореляції з більшістю адаптивних характеристик. Фрустрованість має помітно від'ємні зв'язки з усвідомленістю (−0,41), психологічною гнучкістю (−0,42), залученістю (−0,17) та загальним рівнем саморегуляції (−0,29), тоді як некомунікативність подібним чином пов'язана з усвідомленістю (−0,35), гнучкістю (−0,27) та цілою низкою регуляторних шкал із невисокими, але послідовно від'ємними коефіцієнтами. Такий патерн підтверджує, що ці шкали коректно відбивають зони мотиваційного ризику – тенденцію до "застрягання" у фрустрації або закритості до мотиваційної взаємодії з іншими, – і водночас залишаються відносно відмінними від просто низького рівня позитивних мотиваційних ресурсів.

Оцінювання конструктної валідності здійснювалося з урахуванням сили кореляцій відповідно до критеріїв Cohen. Основними доказами конвергентної валідності розглядалися сильні кореляційні зв'язки (r≥0,50) з концептуально близькими показниками саморегуляції, цілеспрямованості та наполегливості, тоді як слабкі кореляції інтерпретувалися як підтвердження дискримінантної специфіки мотиваційного інтелекту.

Таблиця 10

Конвергентна валідність Інтегрального показника МотІ (при p<0,001)

Опитувальник	Шкала	Коефіцієнт кореляції із інтегральним показником МотІ, r_s
AAQ-II	Прийняття та дія	-0,342
PCRS	Пристрасність	0,434
	Винахідливість	0,453
	Оптимізм	0,168
	Сміливість	-0,196
	Адаптивність	-0,248
	Впевненість	0,472
	Толерантність до двозначності	-0,161
CompACT	Відкритість	0,121
	Усвідомленість	0,315
	Залученість	0,530
	Психологічна гнучкість	0,442
СД	Планомірність	0,454
	Цілеспрямованість	0,698
	Наполегливість	0,395
	Фіксація	0,187
	Самоорганізація	0,081*
	Орієнтація на теперішнє	0,422
ССПЛ	Планування	0,337
	Моделювання	0,314
	Програмування	0,329
	Оцінка результатів	0,239
	Гнучкість	0,392
	Самостійність	0,152
	Загальний рівень саморегуляції	0,499

Примітка: усі показники статистично значущі при p<0,001, * - при p<0,01

Отримано значущий рівень кореляцій інтегральної шкали мотиваціного інтелекту опитувальника з показником психологічної негнучкістю (AAQ-II) (r_s= -0,342), із показниками пристрасності, винахідливості, впевненості (PCRS) (r_s=0,434–0,472), із психологічної гнучкості (CompACT) (r_s=0,442), із показниками планомірності, цілеспрямованості, наполегливості (СД) (r_s=0,395–0,698) та саморегуляції (ССПЛ) (r_s=0,499), що є підтвердженням конвергентної валідності шкали.

Психологічна негнучкість, яку дає змогу визначити "Опитувальник прийняття та дії" (AAQ-II), зворотно взаємопов'язана із інтегральним показником тесту "Мотиваційного інтелекту", що підтверджує змістовне наповнення питань щодо високого рівня мотиваційного інтелекту, в якому закладені запитання на виявлення адаптаційної гнучкості. Таку ж наповненість із прямими взаємозв'язками прослідковано з показником психологічної гнучкості із "Опитувальника психологічної гнучкості" (CompACT) та показником гнучкості із методики "Стильова саморегуляція поведінки людини" (ССПЛ).

Виявлено обернені кореляції з інтегральним показником МотІ та трьома шкалами "Опитувальника особистісної готовності до змін" (PCRS): сміливістю (r_s=-0,196), адаптивністю (r_s=-0,248), толерантністю до двозначності (r_s=-0,161). І хоча загалом ці кореляційні показники є невисокими, завдяки їм можна розкрити деякі аспекти змістовної наповненості тесту МотІ. Сміливість часто передбачає непродуманість дій, без побудови чітких планів, натомість ці речі передбачає мотиваційний інтелект. Адаптивність може суперечити цілеспрямованості, коли людина відмовляється від своїх планів під тиском обставин. Те саме можна сказати і про толерантність до двозначності, яка може заважати розумінню своїх потреб, побудові чіткої ієрархії мотивів, плануванню та наполегливості у їх досягненні.

Емоційно-вольові особливості мотивації із запитань тесту підтверджені прямими кореляціями із шкалами "Опитувальника особистісної готовності до змін" (PCRS), які відображають емоційно-вольове ставлення до виконуваної діяльності: пристрасність (r_s=0,434), винахідливість (r_s=0,453), оптимізм (r_s=0,168), впевненість (r_s=0,472). Шкала "Пристрасність" розуміється як енергійність, невтомність, підвищений життєвий тонус. Саме схожу змістовну наповненість має "Вольовий компонент мотивації" із тесту МотІ. Шкала "Винахідливість" (resourcefulness) розглядається як вміння знаходити виходи зі складних ситуацій, звертатися до нових джерел для розв'язання нових проблем, що відображено в "Моделюванні мотивації" та "Адаптаційній гнучкості мотивації" тесту МотІ. Шкала "Оптимізм" – це великі надії, віра в успіх, небажання орієнтуватися на найгірший розвиток подій, прагнення фіксуватися не на проблемах, а на можливостях їх вирішення. Шкала "Впевненість" (confidence) заснована на вірі в себе, у свої достоїнства і у свої сили, в те, що все можливо, варто тільки захотіти. У тесті мотиваційного інтелекту ці аспекти відображено у шкалах "Вольовий компоненті мотивації" та "Мотиваційна наполегливість".

Таким чином, вдалося сформувати і підтвердити структуру опитувальника МотІ, його конструктну, конвергентну валідність та ретестову надійність. Після вилучення невалідних питань зміст опитувальника потребує оновлення нумерації питань та переробки ключа. Остаточний варіант опитувальника та ключі до шкал подано у додатках (дод. 1, 2). Більш детальний аналіз шкал та опис процедури стандартизації тесту представлено в наступній нашій публікації (Левус, & Гупаловська, 2025).

Дискусія і висновки

Поняття мотиваційного інтелекту виникло паралельно із формуванням теорії емоційного інтелекту. Хоча з того часу вже минуло два десятиліття і були написані доволі ґрунтовні теоретичні праці, психодіагностичні інструменти для діагностики та вимірювання мотиваційного інтелекту не були розроблені. Таким чином, виникла необхідність розробки опитувальника МІ.

Мотиваційний інтелект ми розглядаємо як інтегративне поняття, яке поєднує мотиваційні, когнітивні та вольові компоненти особистості. Тест не абсолютизує окремих складових (когнітивних чи мотиваційних), а досліджує їх взаємозв'язок у цілісній системі саморегуляції.

Відповідно до процедури розробки психодіагностичної методики було сформовано 90 тверджень, з яких у процесі визначення структури опитувальника МотІ та його валідизації залишилось 43. За допомогою ЕФА було виокремлено 5, а потім ще 5 факторів, за допомогою КФА було підтверджено 10-факторну структуру опитувальника. Наповнення шкал становили 55 запитань, з яких у процесі перевірки на внутрішню узгодженість та КФА було вилучено 12 тверджень. Серед усіх моделей найузгодженішою виявилася 10-факторна модель, індекси відповідності у якої RMSEA = 0,047; 90 % CI [0,045 – 0,049]; CFI = 0,90; TLI = 0,90; SRMR = 0,046. Вона містить фактори (шкали) з негативним значенням, що підвищує достовірність результатів опитувальника.

Отримані результати експлораторного факторного аналізу підтверджують багатовимірну природу мотиваційного інтелекту та загалом узгоджуються з попередніми теоретичними уявленнями про мотивацію як систему когнітивних, емоційно-вольових і регулятивних процесів.

Виділені у структурі опитувальника шкали відображають ключові механізми мотиваційної регуляції: усвідомлення мотивів, цілепокладання, планування, самомотивацію, наполегливість та адаптацію до змін. При цьому окреме розмежування когнітивного компонента мотивації на розуміння власних мотивів і мотивів інших людей свідчить про соціально-когнітивний вимір мотиваційного інтелекту, що рідко представлений у традиційних мотиваційних моделях.

Отримана факторна структура тесту підтверджує основні теоретичні припущення щодо мотиваційного інтелекту як багатовимірного конструкта. Ключові компоненти – усвідомлення мотивації, гнучкість, контроль поведінки, самомотивація та рефлексивність – знайшли емпіричне підтвердження у вигляді взаємопов'язаних, але диференційованих шкал. Наявність негативних шкал (мотиваційна фрустрованість, некомунікативність) дає змогу розглядати мотиваційний інтелект як конструкт з полярною структурою, що включає як адаптивні, так і дезадаптивні компоненти регуляції мотиваційної діяльності.

Рівень узгодженості питань у всіх десяти шкалах високий – коефіцієнт альфа Кронбаха коливається в межах від 0,677 до 0,862. Усі показники, крім двох, мають значення, вищі за 0,700.

Тест володіє ретестовою надійністю. У процесі перевірки (ретестової) надійності тест-ретест пройшли 215 досліджуваних. Коефіцієнти кореляції коливаються від 0,898 до 0,570. Причому більшість показників, окрім одного, перевищують значення 0,6, що свідчить про високу ретестову надійність.

Отримано значущий рівень конвергентної валідності опитувальника – значущими були коефіцієнти кореляції з психологічною негнучкістю (AAQ-II), із пристрасністю, винахідливістю, впевненістю (PCRS), із психологічною гнучкістю (CompACT), із планомірністю, цілеспрямованістю, наполегливістю (СД) та саморегуляцією (ССПЛ).

Отримані кореляційні зв'язки інтегрального показника мотиваційного інтелекту з показниками психологічної гнучкості (CompACT), саморегуляції поведінки (ССПЛ), планомірності, цілеспрямованості та наполегливості підтверджують його регулятивний характер. Зворотний зв'язок із психологічною негнучкістю (AAQ-II) свідчить про те, що високий рівень мотиваційного інтелекту передбачає здатність змінювати мотиваційні стратегії та не фіксуватися на неефективних моделях поведінки.

Водночас виявлені обернені кореляції з окремими шкалами особистісної готовності до змін (сміливість, адаптивність, толерантність до двозначності) дають змогу глибше інтерпретувати специфіку конструкта мотиваційного інтелекту. На відміну від імпульсивної відкритості до змін, мотиваційний інтелект ґрунтується на усвідомленості, плануванні та ієрархізації мотивів, що може знижувати спонтанність, але підвищує результативність діяльності.

Важливою особливістю структури тесту є включення негативних компонентів – мотиваційної фрустрованості та мотиваційної некомунікативності. Їхній внесок у зниження інтегрального показника підтверджує уявлення про мотиваційний інтелект як баланс між ресурсними та обмежувальними механізмами регуляції мотивації. Таким чином, мотиваційний інтелект постає не як сукупність "позитивних" рис, а як динамічна система управління мотиваційною діяльністю.

Загалом результати дослідження підтверджують конструктну валідність запропонованої моделі мотиваційного інтелекту та доцільність її використання для дослідження цілеспрямованої діяльності, професійного розвитку та саморегуляції поведінки.

Таким чином, у результаті 2-річної праці із залученням 1332 опитуваних отримано валідний та статистично надійний інструмент для психологічного дослідження мотиваційного інтелекту. Нам вдалося сформувати і підтвердити 10-факторну структуру опитувальника МотІ, його конструктну, конвергентну валідність та ретестову надійність

Обмеження. Обмеженнями цього дослідження є те, що для доведення конструктної валідності в роботі використано неадаптовані версії україномовних перекладів методик – "Опитувальника психологічної гнучкості" (CompACT) та тесту "Стильова саморегуляція поведінки людини" (ССПЛ). Деякий вплив на дані також може вносити ситуація тривалого стресу, в якій живуть усі українці у 2023–2024 рр., протягом яких проводилось дослідження.

Внесок авторів: Вікторія Гупаловська – концептуалізація; методологія; аналіз джерел, підготування огляду літератури та теоретичних засад дослідження, збір емпіричних даних та їх валідація; емпіричне дослідження, статистичне опрацювання даних; Надія Левус – методологія; збір емпіричних даних та їх валідація, емпіричне дослідження, статистичне опрацювання даних.

Список використаних джерел

Бурлакова, І. А. (2022). *Психологія професійного мислення, готовність до змін* (с. 29–32). Видавництво КРЦПК. https://cpk.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/psihologiya-profesijnogo-mislennya-gotovnist-do-zmin.-burlakova-i.a.pdf

Буровська, І. (2021) Взаємозв'язки мотиваційно-смислових орієнтацій з особистісними факторами у хворих на цукровий діабет. *Психологічний журнал*, 7(3), 7–16. https://doi.org/10.31108/1.2021.7.3.1

Бузько, Н. (2022). Вплив тривожності на мотивацію досягнення успіху. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*, 1, 36–42. https://doi.org/10.31812/psychology.v1i.7565

Ґоулман, Д. (2018). *Емоційний інтелект* (С.-Л. Гумецька, Пер.). Віват.

Гулько, Г., & Лісова, А. (2015). Роль мотивації досягнення в процесі соціалізації обдарованого підлітка. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Психологія*, 1(3), 22–26. https://psychology.bulletin.knu.ua/article/view/7633

Гупаловська, В., & Левус, Н. (2014). Психологічні особливості мотиваційного інтелекту. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Психологія*, 1, 31–35.

Левус, Н. І., & Гупаловська, В. А. (2012). Моделі мотиваційного інтелекту у студентів різних форм навчання. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Психологічні науки*, 1(103), 207–214.

Левус, Н. І., & Гупаловська, В. А. (2025). Стандартизація та інтерпретація шкал "Тесту мотиваційного інтелекту". *Вісник Львівського університету. Серія: Психологічні науки*, 24, 71–86. https://doi.org/10.30970/PS.2025.24.9.

Швалб, Ю. (2018). Мотиваційні підстави життєдіяльності особистості. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка: Психологія*, 1(8), 60–64.

Широка, А. О., & Миколайчук, М. І. (2021). Адаптація україномовної версії Опитувальника прийняття та дії (AAQ-II) на нормативній та субклінічній групах досліджуваних. *Науковий вісник ХДУ. Серія: Психологічні науки*, 3, 101–112. https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2021-3-14

Яцюк, М. В. (2023). *Психологія саморегуляції особистості* (Психологічний практикум). КЗВО "Вінницька академія безперервної освіти".

Apter, M. J. (2007). *Reversal Theory: The Dynamics of Motivation, Emotion, and Personality*. Oneworld.

Asparouhov, T., & Muthén, B. (2023). Residual Structural Equation Models. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 30(1), 1–31. https://doi.org/10.1080/10705511.2022.2074422

Boluarte-Carbajal, A., Salazar-Conde, M., Alata Vasquez, S., & Zegarra-López, A. (2023). Psychometric review of the perceived stress scale under CFA and Rasch models in Lima, Peru. *Frontiers in Psychology*, 14, 1–12. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1160466

Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A First Course in Factor Analysis* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.

Cole, V., & Lacey, C. H. (2023). *Algorithms for Measurement Invariance Testing: Contrasts and Connections*. Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/9781009303408

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01

Eliadis, A. (2023). Social intelligence and empathy; an integrated literature review. *Journal of International Business Research*, 22(4), 1–11.

Fenn, J., Tan, C.-S., & George, S. (2020). Development, validation and translation of psychological tests. BJPsych Advances, 26(5), 306–315. https://doi.org/10.1192/bja.2020.33

Francis, A. W., Dawson, D. L., & Golijani-Moghaddam, N. (2016). The development and validation of the Comprehensive assessment of Acceptance and Commitment Therapy processes (CompACT). *Journal of Contextual Behavioral Science*, 5(3), 134–145. https://doi.org/10.1016/j.jcbs.2016.05.003

Goretzko, D., Siemund, K., & Sterner, P. (2024). Evaluating Model Fit of Measurement Models in Confirmatory Factor Analysis. *Educational and psychological measurement*, 84(1), 123–144. https://doi.org/10.1177/00131644231163813

Klaassen, C. A. J., & van Es, B. (2024). Inference via the Skewness-Kurtosis Set. *Journal of Statistical Planning and Inference*, 230, 1–15. https://doi.org/10.1016/j.jspi.2023.12.001

Kumar, S., Sahney, S., & Sekar, S. (2024). An Overview of Social Intelligence: A Bibliometric and Morphological Analyses. *Management and Labour Studies*, 50(1), 102–128. https://doi.org/10.1177/0258042X241249817

Mayer, J. D., & Salovey, P. (1993). The Intelligence of Emotional Intelligence. *Intelligence*, 17(4), 433–442. https://doi.org/10.1016/0160-2896(93)90010-3

Miao, C., Humphrey, R. H., & Qian, S. (2017). A meta-analysis of emotional intelligence and work attitudes. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 90(2), 177–202. https://doi.org/10.1111/joop.12167

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61, 1018–1060. https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860

Schweizer, K. (2023). Advances in Modeling Traits and Abilities in Test Construction. *European Journal of Psychological Assessment*, 39(1), 1–3. https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000001

Sideridis, G., & Alghamdi, M. (2025). Corrected goodness-of-fit index in latent variable modeling using non-parametric bootstrapping. *Frontiers in Psychology*, 16, 1562305. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1562305

Slaney, K. L., Storey, J. E., & Barnes, J. (2011). Is my test valid? Guidelines for the practicing psychologist for evaluating the psychometric properties of measures. *Canadian Journal of School Psychology*, 26(1), 83–94. https://doi.org/10.1080/14999013.2011.627086

Vansteenkiste, M., & Mouratidis, A. (2016). Emerging trends and future directions for the field of motivation psychology: A special issue in honor of Prof. Dr. Willy Lens. *Psychologica Belgica*, 56(3), 317–341. https://doi.org/10.5334/pb.354

Wieczorkowska, G., & Burnstein, E. (2004). Individual Differences in Adaptation to Social Change. *International Journal of Sociology*, 34(3), 83–99. https://doi.org/10.1080/00207659.2004.11043135

Wieczorkowska, G., & Wierzbinski, J. (2007). The role of agency beliefs in transition. *International Journal of Psychology*, 42(2), 113–115. https://doi.org/10.1080/00207590600991369

Wieczorkowska-Wierzbińska, G. (2014). Psychological diagnosis of employees' working style. *Problemy Zarządzania*, 12(45), 81–98. https://doi.org/10.7172/1644-9584.45.6

References

Apter, M. J. (2007). *Reversal Theory: The Dynamics of Motivation, Emotion, and Personality*. Oneworld.

Asparouhov, T., & Muthén, B. (2023). Residual Structural Equation Models. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 30(1), 1–31. https://doi.org/10.1080/10705511.2022.2074422

Boluarte-Carbajal, A., Salazar-Conde, M., Alata Vasquez, S., & Zegarra-López, A. (2023). Psychometric review of the perceived stress scale under CFA and Rasch models in Lima, Peru. *Frontiers in Psychology*, 14, 1–12. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1160466

Burlakova, I. A. (2022). *Psychology of professional thinking and readiness for change* (pp. 29–32). KRTsPK Publishing [in Ukrainian]. https://cpk.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/psihologiya-profesijnogo-mislennya-gotovnist-do-zmin.-burlakova-i.a.pdf

Burovska, I. (2021). Relationships between motivational–meaning orientations and personality factors in patients with diabetes mellitus. *Psykholohichnyi zhurnal*, 7(3), 7–16 [in Ukrainian]. https://doi.org/10.31108/1.2021.7.3.1

Buzko, N. (2022). The impact of anxiety on achievement motivation]. Aktualni problemy psykholohii v zakladakh osvity, 1, 36–42 [in Ukrainian]. https://doi.org/10.31812/psychology.v1i.7565

Cole, V., & Lacey, C. H. (2023). *Algorithms for Measurement Invariance Testing: Contrasts and Connections*. Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/9781009303408

Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A First Course in Factor Analysis* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01

Eliadis, A. (2023). Social intelligence and empathy; an integrated literature review. *Journal of International Business Research*, 22(4), 1–11.

Fenn, J., Tan, C.-S., & George, S. (2020). Development, validation and translation of psychological tests. *BJPsych Advances*, 26(5), 306–315. https://doi.org/10.1192/bja.2020.33

Francis, A. W., Dawson, D. L., & Golijani-Moghaddam, N. (2016). The development and validation of the Comprehensive assessment of Acceptance and Commitment Therapy processes (CompACT). *Journal of Contextual Behavioral Science*, 5(3), 134–145. https://doi.org/10.1016/j.jcbs.2016.05.003

Goretzko, D., Siemund, K., & Sterner, P. (2024). Evaluating Model Fit of Measurement Models in Confirmatory Factor Analysis. *Educational and psychological measurement*, 84(1), 123–144. https://doi.org/10.1177/00131644231163813

Goulman, D. (2018). Emotional Intelligence (S.-L. Humetska, Trans.). Vivat [in Ukrainian].

Hulko, H., & Lisova, A. (2015). The role of achievement motivation in the socialization of a gifted adolescent. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Psykholohiia*, 1(3), 22–26 [in Ukrainian].

Hupalovska, V., & Levus, N. (2014). Psykholohichni osoblyvosti motyvatsiinoho intelektu [Psychological features of motivational intelligence]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Psykholohiia*, 1, 31–35 [in Ukrainian].

Klaassen, C. A. J., & van Es, B. (2024). Inference via the Skewness-Kurtosis Set. Journal of Statistical Planning and Inference, 230, 1–15. https://doi.org/10.1016/j.jspi.2023.12.001

Kumar, S., Sahney, S., & Sekar, S. (2024). An Overview of Social Intelligence: A Bibliometric and Morphological Analyses. *Management and Labour Studies*, 50(1), 102–128. https://doi.org/10.1177/0258042X241249817

Levus, N., & Hupalovska, V. (2012). Models of motivational intelligence in students of different forms of education. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Seriia: Psykholohichni nauky*, 1(103), 207–214 [in Ukrainian].

Levus, N., & Hupalovska, V. (2025). Standardization and interpretation of the scales of the "Motivational Intelligence Test". *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia psykholohichni nauky*. 24, 71–86 [in Ukrainian]. https://doi.org/10.30970/PS.2025.24.9

Mayer, J. D., & Salovey, P. (1993). The Intelligence of Emotional Intelligence. *Intelligence*, 17(4), 433–442. https://doi.org/10.1016/0160-2896(93)90010-3

Miao, C., Humphrey, R. H., & Qian, S. (2017). A meta-analysis of emotional intelligence and work attitudes. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 90(2), 177–202. https://doi.org/10.1111/joop.12167

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61, 1018–1060. https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860

Schweizer, K. (2023). Advances in Modeling Traits and Abilities in Test Construction. *European Journal of Psychological Assessment*, 39(1), 1–3. https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000001

Shvalb, Yu. (2018). Motivational foundations of personality activity. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Psykholohiia*, 1(8), 60–64 [in Ukrainian].

Shyroka, A. O., & Mykolaichuk, M. I. (2021). Adaptation of the Ukrainian-language version of the Acceptance and Action Questionnaire (AAQ-II) on normative and subclinical groups of subjects. *Naukovyi visnyk KhDU. Seriia: Psykholohichni nauky*, 3, 101–112 [in Ukrainian].

Sideridis, G., & Alghamdi, M. (2025). Corrected goodness-of-fit index in latent variable modeling using non-parametric bootstrapping. *Frontiers in Psychology*, 16, 1562305. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1562305

Slaney, K. L., Storey, J. E., & Barnes, J. (2011). Is my test valid? Guidelines for the practicing psychologist for evaluating the psychometric properties of measures. *Canadian Journal of School Psychology*, 26(1), 83–94. https://doi.org/10.1080/14999013.2011.627086

Vansteenkiste, M., & Mouratidis, A. (2016). Emerging trends and future directions for the field of motivation psychology: A special issue in honor of Prof. Dr. Willy Lens. *Psychologica Belgica*, 56(3), 317–341. https://doi.org/10.5334/pb.354

Wieczorkowska, G., & Burnstein, E. (2004). Individual Differences in Adaptation to Social Change. *International Journal of Sociology*, 34(3), 83–99. https://doi.org/10.1080/00207659.2004.11043135

Wieczorkowska, G., & Wierzbinski, J. (2007). The role of agency beliefs in transition. *International Journal of Psychology*, 42(2), 113–115. https://doi.org/10.1080/00207590600991369

Wieczorkowska-Wierzbińska, G. (2014). Psychological diagnosis of employees' working style. *Problemy Zarządzania*, 12(45), 81–98. https://doi.org/10.7172/1644-9584.45.6

Yatsiuk, M. V. (2023). *Psychology of personality self-regulation (Psykholohichnyi praktykum)*. KZVO "Vinnytska akademiia bezperervnoi osvity" [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 11.09.25
Прорецензовано / Revised: 13.11.25
Схвалено до друку / Accepted: 17.11.25

ДОДАТОК

Таблиця А1

Інструкція та текст опитувальника до тесту МотІ

Інструкція: *"Оцініть наведені твердження за шкалою від 0 до 5, де 0 – абсолютно не погоджуюся, 5 – повністю погоджуюся. Наскільки вони стосуються Вас, Вашого характеру, Вашої поведінки?"*

Текст опитувальника:

№	Твердження	0 – абсолютно не погоджуюся	1 – не погоджуюся	2 - переважно не погоджуюся	3 - переважно погоджуюся	4 – погоджуюся	5 – повністю погоджуюся
1.	У мене є цілі і я рухаюся до них.	0	1	2	3	4	5
2.	Мені часто кажуть, що я добре розумію інших людей і можу їх надихнути, вмотивувати.	0	1	2	3	4	5
3.	Я використовую усі ситуації та можливості для досягнення мети.	0	1	2	3	4	5
4.	Зазвичай у мене є план дій.	0	1	2	3	4	5
5.	У своїх планах я переважно передбачаю кілька варіантів вирішення проблеми.	0	1	2	3	4	5
6.	Я досить добре вмію змобілізуватися і докласти зусилля, якщо треба.	0	1	2	3	4	5
7.	Я вмію ставити перед собою дуже далекі цілі і досягати їх.	0	1	2	3	4	5
8.	Для досягнення поставленої мети згодяться будь-які засоби.	0	1	2	3	4	5
9.	Я соромлюся попросити про допомогу щодо реалізації задуманого, навіть якщо вона мені дуже потрібна.	0	1	2	3	4	5
10.	У мене достатньо мотивації.	0	1	2	3	4	5
11.	Я часто бачу помилки інших на їхньому шляху до мети.	0	1	2	3	4	5
12.	Якщо я щось собі намітив, то мене зупинити важко, я знаю, що йтиму до кінця.	0	1	2	3	4	5
13.	У мене виходить відокремити від великої глобальної мети меншу і послідовно працювати над нею.	0	1	2	3	4	5
14.	У своїх діях я часто враховую різні види зміни обставин, які можуть бути.	0	1	2	3	4	5
15.	Мені переважно добре вдається приймати рішення.	0	1	2	3	4	5
16.	Я впевнено дивлюсь у майбутнє, бо все планую наперед.	0	1	2	3	4	5
17.	Важливий результат, а не те, як ти його досягнеш.	0	1	2	3	4	5
18.	Мої плани – це лише мої плани, і не варто напружувати інших в їх досягненні.	0	1	2	3	4	5
19.	Я досить добре розумію, чого я хочу у житті.	0	1	2	3	4	5
20.	Якщо людина не хоче чогось робити, я зазвичай розумію, чому так відбувається.	0	1	2	3	4	5
21.	Якщо у мене є мета, то я щодня готовий щось робити для її досягнення.	0	1	2	3	4	5
22.	Я вмію себе мотивувати до необхідних дій.	0	1	2	3	4	5
23.	Мені легко вдається адаптовуватися до змін у своїй кар'єрі.	0	1	2	3	4	5
24.	Загалом про мене можна сказати, що я витривала людина у сфері своєї діяльності.	0	1	2	3	4	5
25.	Вміння дотриматися наміченого плану – це про мене.	0	1	2	3	4	5
26.	Іноді я чіпляюся за свої плани, навіть тоді, коли починаю розуміти, що вони недосяжні.	0	1	2	3	4	5
27.	Не люблю просити про допомогу, і іншим не раджу так вчиняти.	0	1	2	3	4	5
28.	Я маю ціль у житті і планомірно рухаюся до неї.	0	1	2	3	4	5
29.	Мені часто видається, я добре розумію людей і їхні мотиви.	0	1	2	3	4	5
30.	Я використовую для досягнення своєї цілі усі можливі ситуації.	0	1	2	3	4	5
31.	Я добре вмію організувати і розподіляти свій час.	0	1	2	3	4	5
32.	В мене завжди знайдеться запасний план на випадок непередбачуваних обставин.	0	1	2	3	4	5
33.	Переважно я активніша(-ий) за інших.	0	1	2	3	4	5
34.	Якщо я щось надумав зробити, то ніщо мені не завадить.	0	1	2	3	4	5

35.	Мені зазвичай важко буває зробити свої мрії реальністю.	0	1	2	3	4	5
36.	Я часто бачу явні та приховані мотиви поведінки людей.	0	1	2	3	4	5
37.	Коли я хочу щось робити, чогось досягти, я вмію підтримати в собі цей стан.	0	1	2	3	4	5
38.	Мене завжди хвалили за вміння досягати поставлених цілей.	0	1	2	3	4	5
39.	Я маю багато цілей, а от як їх досягти, знаю не завжди.	0	1	2	3	4	5
40.	Якщо співрозмовник намагається приховати свої мотиви, я одразу бачу це.	0	1	2	3	4	5
41.	Я знаю свої потреби і можу їх задовільнити.	0	1	2	3	4	5
42.	Я завжди знаю що мені допоможе досягнути мети.	0	1	2	3	4	5
43.	Я дуже засмучуюся, коли не вдається досягти задуманого, і довго не можу зібратися і почати робити щось інше.	0	1	2	3	4	5

Таблиця А2

Ключ до опрацювання шкал тесту MotI

№	Шкали	Питання	К-ть питань	Коефіцієнт для порівняння відповідей
1.	Вольовий компонент мотивації	7, 16, 25, 34, 38, 42	6	
2.	Енергетичний компонент мотивації	6, 15, 24, 33, 37, 41	6	
3.	Когнітивний компонент мотивації (розуміння своєї мотивації)	1, 10, 19, 28	4	1,5
4.	Когнітивний компонент мотивації (розуміння мотивації інших)	2, 11, 20, 29, 36, 40	6	
5.	Моделювання мотивації	4, 13, 22, 31	4	1,5
6.	Цілеспрямованість	3, 12, 21, 30	4	1,5
7.	Мотиваційна наполегливість	8, 17, 26	3	2
8.	Адаптаційна гнучкість мотивації	5, 14, 23, 32	4	1,5
9.	Мотиваційна фрустрованість	35, 39, 43	3	2
10.	Мотиваційна некомунікативність	9, 18, 27	3	2

Інтегральний показник MotI обраховується шляхом додавання показників шкал 1-8 і віднімання сумарних показників шкал 9 і 10.

Viktoriia HUPALOVSKA, PhD (Psychol.), Assoc. Prof.
ORCID ID: 0000-0002-5994-2102
Researcher ID: AAF-6070-2019
e-mail: Viktoriya.hupalovska@lnu.edu.ua
Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

Nadiia LEVUS, PhD (Psychol.), Assoc. Prof.
ORCID ID: 0000-0002-5898-5944
e-mail: Nadiia.levus@lnu.edu.ua
Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

THE MOTIVATIONAL INTELLIGENCE TEST-QUESTIONNAIRE (MOTI): DEVELOPMENT AND VALIDATION

Background. ***The article presents the results of the development of a method for the psychological diagnosis of motivational intelligence (MI) in adults – the MotI test-questionnaire, which was the main objective of our work. In accordance with the theoretical criteria expressed in the works of M. Apter and H. Vechorkovska, a battery of 90 items was formed.***

Methods. ***The survey involved 1332 individuals aged 18 to 71 years through the online service Google Forms. To confirm validity, the following instruments were applied: the Acceptance and Action Questionnaire (AAQ-II), the Personal Change Readiness Survey (PCRS), the Comprehensive assessment of Acceptance and Commitment Therapy processes (CompACT), the Self-organization of Activity (SOA) scale – an adaptation by Ye. Mandrykova of the English "Time Structure Questionnaire," and the "Stylistic Self-Regulation of Human Behavior" technique. Data analysis was conducted using the software Statistica 10.0 and Jamovi 2.6.***

Results. ***The content of the scales was determined by exploratory factor analysis, which made it possible to identify 9 factors that subsequently formed 10 scales. The final confirmation of the questionnaire structure was carried out by confirmatory factor analysis and SEM. The fit indices of the 10-factor model meet the required standards: RMSEA = 0,047; 90 % CI [0,045–0,049]; CFI = 0,90; TLI = 0,90; SRMR = 0,046. The internal consistency of the scales was tested using Cronbach's alpha. Construct validity was examined, including convergent and divergent validity. The retest reliability of the questionnaire meets the required conditions. The normality of data distribution across the extracted scales was verified using the Kolmogorov–Smirnov, Liliefors, Shapiro–Wilk criterion, indicators of skewness and kurtosis Z-score. In some scales, a slight shift of the data distribution toward positive values was observed. The theoretical model demonstrated satisfactory agreement with the empirical data. Spearman's test-retest correlation coefficients (n=215, p<0,001) indicate strong inter-functional relationships (r = 0.570–0.898), thus confirming good reliability of the method. The convergent validity of the method was confirmed by the identified correlations with similar indicators of other psychodiagnostic techniques.***

Conclusions. ***Statistical analysis made it possible to establish a 10-factor structure of the questionnaire. The analysis of discriminant validity (intercorrelations of the scales of the developed method) confirmed the logical structure and semantic content of the scales. Construct validity was confirmed. Test-retest reliability was high for nine scales and sufficient for one scale.***

Keywords: ***motivation, motivational intelligence, psychodiagnostic method, questionnaire, test, validation.***

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.